ANT

Haftalık Dergi • 26 Mart 1968 • Sayı: 65 • 125 Kuruş

Ordu'da ve AP'de tasfiye hazırlığı

TOP SECRET

HEADQUARTERS
UNITED STATES EUROPEAN COMMAND
APO 128, US Forces
October 1962

ECJC-3

SUBJECT: Change 3 to USCINCEUR OPLAN NR 100-1 (U)

TO: See DISTRIBUTION

1. Forwarded herewith is Change 3 to USCINCEUR OPLAN NR 100-1.

2. The purpose of this Change is to publish Annex M, Civil Affairs.

3. Subject Change consists of new and revised pages. Addressees are requested to remove old pages and enter new or revised pages as listed below.

Title	Remove Old Pages	Enter New Pages
Table of Contents		
Basic Plan		
Annex M		
Appendix 1 to Annex M		
Appendix 2 to Annex M		
Appendix 3 to Annex M		
Appendix 4 to Annex M		
Appendix 5 to Annex M		
Appendix 6 to Annex M		

4. Notation regarding this Change will be made on the "Record of Changes and Corrections" sheet. Rescinded pages will be destroyed in accordance with pertinent service regulations.

FOR THE COMMANDER IN CHIEF:

B. E. SPY
Major General, US Army
Director, J-3 Division

1 Incl
Change 3 to USCINCEUR
OPLAN NR 100-1 (U)

TOP SECRET

Headquarters
SUPPORT OPERATIONS
TASK FORCE EUROPE
APO 163, US Forces

Annex E to COMSOTFE OPLAN NR 10-1
EMPLOYMENT OF CHEMICAL AND BIOLOGICAL MUNITIONS

1. (TS) SITUATION.

a. General. This annex provides guidance for the employment of chemical and biological (CB) munitions by US forces.

b. Enemy Forces. Annex C: Intelligence.

c. Friendly Forces.

(1) CINCUSAREUR.

(a) Supports SOTFE CB operations to include providing ... at time and place designated by COMSOTFE.

(b) Renders technical assistance when required.

(2) CINCUSNAVEUR.

(a) Supports SOTFE CB operations to ... service support at USNAVEUR departure point.

(b) Provides delivery means for movement of CB munitions from departure point to the operational area.

(3) CINCUSAFE.

(a) Supports SOTFE CB operations to include logistical and service support at USAFE departure point.

(b) Provides delivery means for movement of CB munitions from departure point to the operational area.

2. (TS) MISSION. Employ chemical and biological munitions in support of unconventional warfare.

3. (TS) EXECUTION.

a. Concept of Operation.

AMERİKA'NIN TÜRKİYE'Yİ VE AVRUPA'YI MAHVETME PLÂNLARI...

HAFTANIN NOTLARI

17 mart

TİP'e geçtiler

● Haymana İlçesi'nin Temizözü köylülerinden altmış kişi toplu olarak TİP'e geçtiler. Ankara İl Başkanlığı'na gönderdikleri altmış imzalı dilekçede köylüler şöyle demektedir: «Bizler Haymana İlçesi Temizözü halkından bir karış toprağı olmayan, kimimiz çobanlıkla, kimimiz de hazine toprağını çeşitli dalaverecí yollardan zimmetine geçiren ağaların arazisinde köle gibi çalışan emekçileriz. Köyümüzde hazineye ait olan 10 bin dekar toprak Musa Demir, Ramazan Demir kardeşlerle Faik Özer denilen ağaların elindedir. Toprak reformunu yüzde yüz yapacağına inandığımız TİP'e köyümüzden altmış kişi kaydolduk.»

TİP'e karşı yeni zorbalık

Kürsüde TİP Genel Sekreteri Rıza Kuas vardı. Kelimelerin üzerine basa basa konuşuyordu: «İçişleri Bakanlığı, kanuni toplantıların ve kongrelerin basılması, taşlı sopalı saldırılar yapılması için kullanılan bir teşkilat haline getirilmiştir.» Aradan 10-15 dakika geçmişti ki, Kuas'ın konuştuğu Yenimahalle'deki İvedik Salonu'nun önünde bir gürültü koptu. Önce salonun camları gürültü ile kırdıldı, sonra Durali Ural, Abdurrahman Küçük, Asaf Köksal, Cafer Okkalı, Ahmet Ünal ve Salih Özkan adındaki kongre eşkiyası toplantıya saldırdılar. TİP Yeni Mahalle Kongresi'nin yapıldığı salonun kapısını tutan TİP'li Uğur Cankoçak, Mehmet Altınok, Sinan Çengi'ye tabancalarını çekerek hücum ettiler. Türkiye'nin başkenti Ankara'da güpegündüz bir parti kongresi basılıyor ve olayı bastırmak için bir türlü polis gelmiyordu. Sükan'ın polisleri nihayet eşkiya işini bitirdikten sonra gelebildi. TİP'lilerin anlattığına göre kongre basanlar, köşe başında birinden para aldıktan sonra saldırıya geçmişlerdi. Tabanca çekmişlerdi. Ama ilk sorguda saldırganların hepsi serbest bırakıldı. Saldırıdan sonra yaptığı konuşmada Genel Başkan Aybar GP'nin antidemokratik gidişini eleştirerek şöyle dedi: «Bir yandan taşlı sopalı saldırılar düzenleyeceksin, irticaı destekleyeceksin. Anayasayı değiştirme hazırlıkları içinde olacaksın ve sonra demokrasiden yana olduğunu ilan edeceksin. Hayır. Çilekeş ve güngörmüş halkımız bu oyunun oynanmasına artık izin vermemelidir; ve de vermeyecektir.»

18 mart

Kimler gayrimilli?

● Seçim Kanunu değişikliği Senato Geçici Karma Komisyonu'nda görüşülürken muhalefetin obstrüksiyona başvurmasından endişeye düşen iktidar, G.P. aracılığıyla bütün partileri bir yuvarlak masa toplantısına çağırmıştır. Toplantıya sadece TİP çağırılmamış ve boynuzlu koç partisinin lideri buna gerekçe olarak TİP'in gayrimilli bir parti olduğunu ileri sürmüştür. Bunun üzerine TİP Genel Sekreteri GP Lideri'ne cevap vererek «Gayrimilli parti diye varlığını Amerikan emperyalizmiyle içli dışlı kapkaççı kapitalist düzeni sürdürmeye bağlamış teşekküllere, Çombe'lerin, Kao Ki'lerin oynadığı rolü Türkiye'mizde de benimsemiş olanların iktidar bahşişlerine avuç açmışlar topluluğuna denir» demiştir. Toplantı sonunda boynuzlu koçun bütün gayretlerine rağmen anlaşmaya varılamamış ve yuvarlak masayı terkeden AP'liler kendi çoğunluklarına güvenerek yeni seçim kanununu senatodan da geçirmişlerdir. Ancak gerek TİP, gerek CHP Anayasa Mahkemesi'nde iptal dâvası açtığından, yeni seçim sisteminin önümüzdeki seçimlerde uygulanıp uygulanmayacağı şüphelidir.

Tazminat ödeyecek

● 21 Mayıs olaylarından sonra zamanın Sıkıyönetim Komutanı Cemal Tural'ın haklı bir gerekçeye dayanmadan kapattığı Yön Dergisi yöneticileri tarafından açılan tazminat dâvası sonuçlandı. Tural'ın kararı yüzünden devlet YÖN Dergisi'ne 15 Bin Lira tazminat ödemeğe mahkûm edildi. Bugün kararkuşi hükümlerle gazete ve kitap toplatan kudret sahiplerinin kararları da mahkemelere götürüldüğü takdirde aynı şekilde tazminata hükmedilmesi kaçınılmaz bir sonuç olacaktır. Ve herhalde devlet kasasından ödetilen bu tazminatlar, bir gün o tazminata sebep olanlardan son kuruşuna kadar tahsil edilecektir.

19 mart

Üstün yargılandı

● 4 Haziran 1967'de Açık Hava Tiyatrosu'nda düzenlenen «Güllüşah - İhsani» gecesinde yaptığı konuşmada halkı kanunlara karşı gelmeğe teşvik ettiği idiasıyla aleyhinde dâva açılan TÖS İstanbul Şubesi eski başkanı Süleyman Üstün, İkinci Asliye Ceza Mahkemesi'nde yargılandı. Üstün, duruşmada okunan Prof. Sabir Erman'ın bilirkişi raporundaki suçlamayı reddederek «Bilirkişi 27 Mayıs Devrimi'ni yanlış değerlendirmektedir. Biz, yasalar çerçevesi içinde halkın yöneticileri doğru yola çağırabileceğini söyledik. Bir öğretmen olarak da bu bizim en tabii hakkımızdır. Biz, Türkiye'de Âşık İhsani'yi Ali Faik Cihan'ı ve bunlar gibi değerli kişileri mahkûm eden bir idareden yine yasalar çerçevesi içinde ve seçim yoluyla hesap sorulabileceğini söyledik» demiştir.

Makal tahkikatı

● Sağırlar Okulu türkçe öğretmeni arkadaşımız Mahmut Makal hakkında açılan idari soruşturmalara her gün bir yenisi eklenmektedir. Son olarak açılan soruşturmalarda Makal'a sorulan sorular şunlardır: «Taksim Uyanış Mitingi'nde onbin kişi bulunduğu halde, öğretmenler arasında seksen bin kişi bulunduğunu niçin ileri sürdünüz? Sağır çocuklara neden sosyalistlik propagandası yaptınız?» Bu soruşturmada 30 sağır çocuğun ve okulda bulunan 30 öğretmenin günlerden beri ifadesi alınmaktadır.

FKF'ye katıldı

● İktisat Fakültesi Fikir Kulübü de, nihayet aldığı bir kararla Fikir Kulüpleri Federasyonu'na katılmıştır. Sadece beş üyenin muhalefetine karşılık büyük çoğunlukla alınan karar, sosyalist gençlik örgütüne büyük güç kazandırmıştır.

20 mart

Kürşad olay

● Kıbrıs Buhranı sırasında e Vedia Kürşad'ın Atina il yaptığı telefon konuşmala hakkında yaptığı yayın d yısıyla Turizm Bakanı Ni Kürşad'ın Necdet Onur ale hinde açtığı dâvanın duruşma sına devam edilmiştir. Duruş mada Onur, Vedia Kürşad'ı Atina'daki Yunan uyruk İnci Kosta ile defalarca k nuştuğunu belirterek mahk meye bir konuşma listesi ve miştir. Bu listeye göre Kü şad'ın 17 76 95 ve 12 60 37 n maralı telefonlarıyla Atina 18, 21, 23, 25 ve 29 Kasım gü leri beş defa aranmıştır. Du ruşma sonunda savcılık do yayı incelemek üzere meh istemiş ve duruşma 3 Ni san'a bırakılmıştır.

Tekrar saldırdılar

● Önceki hafta NATO ile il gili bildiri dağıtırken kaçırıl mak istenen TİP Zeytinbur nu İlçesi üyesi İsmet Ha oğlu, Yenidoğan mahallesin de görgü tanıklarını tesbit ederken aralarında CHP Zey tinburnu Gençlik Kolu'ndan Selahattin Çaylak'ın da bu lunduğu üç dört kişinin sal dırısına uğramıştır. İki taraf arasında kavga başlamış an cak TİP ilçe başkanı ile kar deşinin olay yerine yetişmele ri üzerine saldırganlar kaç mak zorunda kalmışlardır.

AP'nin adayları

● İstanbul, Ankara ve İzmir belediye başkan adaylarının tesbiti konusunda AP içinde çalışmalar devam etmektedir. Demirel, İstanbul Belediye Başkanlığı için Fahri Ata beyli'ye «evet» demiştir. Demirel'in İzmir belediye baş kanlığı için Kibar'ın yerine AP il başkanı Fazıl Arınç'ı, Ankara belediye başkanlığı için de bir yüksek mühendi si düşündüğü söylenmektedir.

korkuyorlar, Korkacaklar!

Türk halkının sömürüye karşı uyanışından endişeye düşen Amerikalılar, Tumpane Şirketi'nin Ankara'daki merkezinin ön cephesini ve alt katlarındaki pencerelerini beton tuğlalarla tahkim etmişlerdir. Resimde, Mithatpaşa Caddesi'ndeki tahkimat görülüyor.

21 *mart*

Danıştay bozdu

● İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi doçentlerinden Sencer Diviiçioğlunun profesörlüğü konusunda Üniversite Senatosu'nun aleyhte kararını *Danıştay bozmuş* ve kararını ilgililere tebliğ etmiştir. Bilindiği gibi, İktisat Fakültesi Profesörler Kurulu, Divitçioğlu'nun profesörlüğe yükseltilmesine karar vermiş, ancak Üniversite Senatosu «bilimsel yetersizlik» gerekçesiyle *bu kararı onaylamamıştı.* Divitçioğlu'nun açtığı dâvaya bakan Danıştay 12. Dairesi dosyayı inceledikten sonra profesörler kurulunca alınan bir kararın üniversitede «bilimsel yetersizlik» gerekçesi ileri sürülerek geri *çevrilemeyeceğine karar* vermiştir. Bu durumda, Senato'nun en geç bir ay içinde Profesörler Kurulu kararını yeniden ele alıp onaylaması gerekmektedir.

Sohtorik istifa etti

● CHP İstanbul İl Başkanı Ali Sohtorik, sıhhi durumunun yetersizliğini ileri sürerek istifa etmiştir. Sohtorik'in istifasının asıl nedeni ise, alt kademedeki ortanın solu unsurlarının ortanın göbeğine karşı mücadelede ağır basmış olmalarıdır.

22 *mart*

Kennedy adaylığı

● Bir yandan Vietnam çıkmazı, bir yandan Dolar krizi içinde bulunan Amerika, önümüzdeki başkanlık seçimlerinde büyük mücadelelere sahne *olacaktır. Bugüne kadar cumhurbaşkanlığı* için iddialı görünmeyen Senatör Robert Kennedy'nin son anda karar değiştirmesi Johnson'ı güç duruma düşürmüştür. Vietnam sorununa barışçı bir çözüm yolu bulunması için Johnson'a *verdiği ültimatomun* kabul edilmemesi üzerine aday olmağa karar veren Robert Kennedy, **«Artık şuna inanıyorum ki, Amerika'nın izlemekte olduğu tehlikeli siyaset, ancak bu siyaseti yürüten insanlar iş başından uzaklaştırılarak değiştirilebilir»** demektedir. Cumhuriyetçi Parti'nin başkan adaylığı için en kuvvetli isim ise çıkarcı çevrelerin adamı, yıpranmış politikacı Nixon'dır.

İlâç pahalılandı

● «Ucuzlük kampanyası» **adı altında fakir vatandaşa yeni bir kazık daha atılmıştır. Sağlık Bakanlığı'nın ilâç fiyatlarında indirim için aldığı karar ters sonuç vermiş. İlâçların sadece yüzde 20'si ucuzlamış, yüzde 20'si aynı fiyatta *kalmış ve yüzde* 60'ı *bir* misli pahalılanmıştır.**

23 *mart*

Ararat tutuklandı

● **Proleter Dergisi Sorumlu Müdürü ve Fikir Kulüpleri Federasyonu Genel Başkanı İzzet Ararat, Nâzım Hikmet'in «Kerem Gibi» isimli şiirini *dergide yayınladığı için* Adana Mahkemesi'nin gıyabi kararı üzerine Ankara'da tutuklanmıştır. Bilindiği gibi, daha önce de Proleter'in sahibi Necip Akan tutuklanarak cezaevine gönderilmiş bulunuyordu. Ararat'ın tevkifine gerekçe olarak gösterilen Kerem Gibi şiiri Nâzım Hikmet'in halen piyasada satılmakta olan kitaplarında mevcuttur, Ararat'ın tam F.K.F. Büyük Kongresi toplanırken tutuklanması da dikkati çekmektedir.**

Novotni istifa etti

● Avrupa komünist yöneticileri arasında son «Stalıncı» lerden biri olarak kabul edilen Çekoslovak Cumhurbaşkanı Antonin Novotni, bir süreden beri Çekoslovakya'yı yönetmekte *olan* genç liderlerin sert çıkış ve tenkidleri karşısında görevinden istifa etmek zorunda kalmıştır. Bilindiği gibi, eski Savunma Bakanı Muavini Tümgeneral Seja'nın ülkeden kaçıp Amerika'ya sığınması olayı da *Novotni'nin durumunu* adamakıllı sarsmış bulunuyordu.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Devr-i Süleyman!

Önce İstanbul'da Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'ü protesto ettikleri için üniversiteli gençleri tutukladılar. Arkasından Devr-i Süleyman'ın oynandığı sahneye mühür vurdular. Sonra hayatını sosyalist mücadeleye adamış bir Mihri Belli'yi, onunla birlikte Türk Solu'nun yazı işleri müdürü Vahap Erdoğdu'yu demir parmaklıklar arkasına gönderdiler. Onunla da yetinmediler, tam Fikir Kulüpleri Federasyonu Büyük Kongresi toplanacağı sırada genel başkan İzzet Ararat'ı Nâzım Hikmet'in herkesçe bilinen bir şiirini Proleter Dergisi'nde yayınladığı için içeri aldılar. Ve nihayet, Cumhuriyetin Savcısı yürekli hukuk adamı Şiar Yalçın hakkında, 141 ve 142. *maddeleri bilimsel şekilde tenkit ettiği* için yine 142. maddeye göre 15 yıla kadar hapis talebiyle dâva açtılar. Bütün bunlar son bir haftanın olaylarıdır ve herhalde bir tesadüfler zinciri olarak yorumlanamaz. Birbirini izleyen bu tutuklamalar ve dâvalar, her geçen gün ağırlığını biraz daha hissettiren sağ terörün ürünüdür ve Devr-i Süleyman'ın gerçek çehresini bütün çirkinliğiyle ortaya koymaktadır. Kaldı ki, yukarıda çizdiğimiz bu tabloya arka arkaya toplatılan kitaplar, gazeteler, ağır ceza ve toplu basın mahkemelerinin kapılarına asılan sanık gazeteci listeleri dahil değildir.

Nedir suçu bu insanların? Vatanı Amerikalılara mı satmışlardır? Yabancı firmaların komisyoncusu olarak fakir bir millete milyonlarca lira kazık at*mağa mı kalkmışlardır? Petrolleri, madenleri sömürge*cilere peşkeş mi çekmişlerdir? Hayır! Hepsinin ortak suçu, Türkiye'nin gerçek bağımsızlığını, Türk halkının mutluluğunu istemek bunun yollarını araştırmaktır. Görüşleri arasında küçük farklar olsa da, hepsi aynı savaşın inançlı mücahitleridir. Cumhuriyetin ve anayasa rejiminin gerçek savunucularıdır. Hepsi de bir fikir mücadelesi vermektedir. Artık eyleme geçmiş, halkın oyu ile meclise girerek meşruluğunu tescil ettirmiş, Anayasa Mahkemesi'nce tanınmış bir fikrin mücadelesini... Anayasanın ve halkoyunun meşru kıldığı bir fikrin mücadelesini veren insanları tutuklayanlar, bu cüreti nereden *almaktadır? Türkiye'de anayasanın ve halkın da üze*rinde bir kuvvet mi vardır? Bugün bütün dünyada komünizm düşmanlığının şampiyonluğunu yapan bir Amerika bile, bizim Süleyman iktidarının yanında zemzemle yıkanmış gibi kalmaktadır. Türkiye'de zincirleme tutuklamalar devam ederken Anadolu Ajansı, Amerikan Komünist Partisi'nin önümüzdeki başkanlık seçimlerine *katılacağını bildiriyordu. Acaba bizimkiler* bu haberi okumamışlar mıdır?

Ya ilerici sayılan basının bu zincirleme tevkifler karşısındaki vurdumduymazlığına ne demeli? Bir iki fıkra yazarının dışında hiçbir gazete bu terör hareketini ciddi şekilde ele almamakta, meseleyi ikişer üçer satırlık haberlerle geçiştirerek yasak savmaktadır. *Bugün sosyalist kavga veren yazarların,* gençlerin, düşünürlerin hürriyetlerine kasteden bu terör, güçlü bir direniş görmedikçe, cüretini daha da artıracak, 27 Mayıs öncesine rahmet okutan bir azgınlıkla, en masum tenkitlere cüret edenlere de tasallut edecektir. Her istib*dat hareketi* bu çizgide gelişmiştir. Seçim Kanunu'nu değiştirerek TİP'i meclisten tasfiye etme komplosuyla *sosyalist yazar ve düşünürlere* karşı girişilen sindirme hareketi paralel şekilde gelişmektedir. Parlâmentoda milletvekili dövmek, kongre basmak, bildiri dağıtan gençleri kaçırmak, hep bu solu sindirme hesapları içindedir. Faşizmin bu cüretkâr gelişmesine karşı bütün ile*rici güçlerin* bir *araya gelerek direnmeleri zamanı gel*miştir, hattâ geçmektedir. Bu kavgadan kaçmak için artık hiçbir özür söz konusu değildir. Kaçanlar tarih önünde «hain» damgasını yiyeceklerdir!

Rodezya'da 5 siyah daha asılıyor

Cumhur

kırk ambar

BASIN KANUNU yeniden ele alınıyor

Everest tepesi Türkiye'ye yılda 1,000,000 liraya maloluyor

SYSIPHE EFSANESİ

Ordu'da ve AP'de tasfiye var!

Genelkurmay Başkanı Orgeneral Tural'ın **«Akademi subaylarının kurmaylıklarını onaylayacağı»** gerekçesiyle üç günlük **«Gürsel - 68 Kış Tatbikatı»** nı bir güne sığdırması ve Başbakan Demirel'in bu defa dâvetliler arasında bulunmaması, geçen yılki tatbikatı hatırlayanlar arasında hayretle karşılanmıştır.

Her yıl olduğu gibi bu yıl da **«Gürsel Kış Tatbikatı»** na katılacak olanların Genelkurmay'da bir listesi hazırlanmıştır. Fakat sonradan listede değişiklik yapılarak Başbakan Demirel'in, Kara Kuvvetleri Komutanı Refik Yılmaz'ın Hava Kuvvetleri Komutanı İrfan Tansel'in, Deniz Kuvvetleri Komutanı Necdet Uran'ın ve Milli Savunma Bakanı Ahmet Topaloğlu'nun isimleri üzerine birer çizgi çekilmiştir.

Tatbikatı izlemek üzere Erzurum'a gidecek olan gazeteciler, Türk Hava Kuvvetleri'nin dev C—130 uçağının hazırlanmasını beklerken Milli Savunma Bakanı Topaloğlu'na **«Siz de gelecek misiniz?»** diye sormuşlar ve **«Hayır, uğurlamaya geldim»** cevabını almışlardır. Ancak pervaneler dönerken Topaloğlu son anda bir emrivaki yaparak bir albaya **«Bakayım, sizin eldivenleriniz çok güzel... bana yakışacak...»** dedikten sonra kendisini uçağa atmıştır. Uçakta Tural ile dâvetsiz misafiri Topaloğlu karşı karşıya oturmuşlar, ancak bütün yolculuk süresince tek kelime konuşmadan pencereden dışarıyı seyretmekle yetinmişlerdir.

Seyahat sırasında Tural'ın şimdiye kadar görülmemiş bir biçimde gazetecilere iltifat etmesi, herkesi şaşırtmıştır. Tural bir ara haritayı istemiş ve uçağın bulunduğu mevkii tâyin ederek **«Tercan üzerindeyiz»** demiştir. Uçakta bulunanlar pencereden aşağı bakarak Tercan'ı bulmağa çalışırken, Milliyet Gazetesi'nin muhabiri Mustafa Ekmekçi ile Genelkurmay Başkanı Tural arasında şu konuşma geçmiştir:

EKMEKÇİ — Cumhurbaşkanlığı kontenjanından senatör olacağınız söyleniyor, ne dersiniz?

TURAL — Yok böyle bir şey...

EKMEKÇİ — Kuvvet komutanları da Cumhurbaşkanlığı kontenjanından senatör olacaklarmış...

TURAL — Onlar için birşey diyemem...

Gerçekten de, Tural, bu konua hiçbir şey söyliyecek durumda değildir. Çünkü, de-

DEMİREL — Bu defa paşa olamadı —

niz ve hava kuvvetleri komutanları bir hafta önce Çankaya Köşkü'nde Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ı ziyaret ederek bu konuyu da içine alan uzun görüşme yapmışlardır.

Deniz Kuvvetleri Komutanı Uran ile Kara Kuvvetleri Komutanı Refik Yılmaz'ın Cumhurbaşkanlığı kontenjanından senatör olmaları, Hava Kuvvetleri Komutanı İrfan Tansel'in ise yurt dışı bir göreve gitmesi, Demirel'in uzun vâdeli plânının anahatlarıdır.

Demirel'in biri askerleri, diğeri sivilleri ilgilendiren uzun vâdeli plânının ana hatları şöyledir:

Türk Silâhlı Kuvvetlerinin üst kademelerinde Demirel'in bir türlü tam kontrol altına alamadığı sivri isimler temizlenecektir. Bu amaçla Genelkurmay Başkanı ve kuvvet komutanlarının kontenjan senatörlüğünü kabul edip etmiyecekleri konusunda uzun süre nabız yoklanmıştır. Tural işgal ettiği mevkii terketmeğe hiç de niyetli görünmemiş, teklife açıkça **«hayır»** demiştir. Hava Kuvvetleri Komutanı Tansel ise senatörlük yerine yurt dışında bir görev istemiş, kara ve deniz kuvvetleri komutanları ise teklifi olumlu karşılamışlardır. **Fakat o sırada patlak veren son Kıbrıs buhranı, plânın gerçekleştirilmesini bir süre aksatmıştır. Nihayet son günlerde kuvvet komutanlarının senatör olmaları kesinleşmiştir.** Eğer yeniden büyük bir olay patlak vermezse üç kuvvet komutanı görevlerinden ayrılıp kontenjan senatörü olacaklardır. Bu durumda Refik Yılmaz'dan boşalacak Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na Birinci Ordu Komutanı Memduh Tağmaç, İrfan Tansel'den boşalacak Hava Kuvvetleri Komutanlığına geçen sene komutan muavini olan Orgeneral Reşat Mater, Necdet Uran'dan boşalacak Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na ise ya Donanma Komutanı Celâl Eyiecoğlu, yada Askerî Şûra Üyesi Haydar Olcaynoyan getirilecektir. Ancak, Tural, Genelkurmay Başkanlığını koruyacaktır.

Gürsel - 68 Kış Tatbikatı bir gerçeği daha açığa çıkarmıştır. Tural, irtica aleyhindeki Kurban Bayramı mesajı ile Demirel'e karşı çıkan Cumhurbaşkanı Sunay'ın yanındadır. Topaloğlu ile Tural arasındaki ilişkilerin tatbikat sırasındaki görünüşü, Topaloğlu'nun general kokartsız ve er elbisesi giymek zorunda kalışı, önemsiz görünüp aslında önemli olan şeylerdir. Bütün bunlar, gazetecilerin olduğu kadar subayların da gözünden kaçmamıştır.

Tatbikat sonunda Tural'ın harp sanayii konusunda verdiği bir demeç de, dikkati çekmiştir. Genelkurmay Başkanı bu demecinde, Türkiye'nin harp sanayii konusunda onbeş yıllık bir plân hazırlandığını, bu plân gereğince

ORGENERAL CEMAL TURAL — Senatörlük teklifine hayır dedi —

şu bizim parlamento!

Olur böyle vakalar

Cumhuriyet Senatosunda, **«Barajlı D'Hont»** adı altında çoğunluk sisetmini getiren tasarı görüşülecekti... Basın locasındaki gazeteciler gözleri ile, yol gösteren saygılı görevlinin ardındaki mavi elbiseli, sarışın yaşlıca kadını izliyorlardı. Mavi elbiseli kadın ve yanındaki iri kıyım kumral adam, uzun süredenberi kimsenin alınmadığı, Cumhurbaşkanlığı locasının bitişiğindeki koltuklara oturdular... Gazeteciler hayretler içindeydi. Çünkü, İnönü'nün Amerika'da bulunduğu sırada tezgâhlanan oyunla Demirel'in iktidara el koyduğu oturumda, sevincinden ne yapacağını bilemeyen ve bu yüzden parlamento'nun kapısı kendisine kapanan mavi elbiseli sarışın yaşlıca kadın, Elaine Smith'di. Elaine Smith, Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçiliğinin **«Politika ve Siyasi İşler»** bölümü yetkililerindendi ve Amerikan Haber Alma teşkilâtı CİA'nın Türkiye temsilcilerindendi. Yanındaki iri kıyım kumral adam da, aynı amaçla Türkiye'de görevlendirilmiş bulunuyordu.

Sekiz ay önce verilen **«Kıbrıs sorunu ne durumdadır?»** konulu sözlü soru önergesini cevaplandırmak için kürsüye gelen Çağlayangil'i can kulağı ile dinlediler. Amma, Çağlayangil **«Kıbrıs meselesinin nazik bir safhada»** olduğunu öne sürerek son gelişmeleri açıklamanın **«memleket menfaatlerine yararlı olmayacağını»** söylemekle yetindi. Sonra sıra, seçim kanunu tasarısına geldi. Ve Elaine Smith ile yardımcısı, memnunlukları **«Beşûş»** çehrelerinden okunurken, görüşmelerin devamını izlemeyi gereksiz bulup gittiler...

Kürsüde, seçim kanunu tasarısının komisyonlardan usulsüz geçtiği, CHP'li üyelerin komisyonlardan istifalarının **«tekemmül edip etmediği»** yolundaki tartışmalar olurken, CHP Grup Başkan Vekillerinden Fikret Gündoğan, basın locasının çıkış kapısındaki tahta oymalı cam sehpanın çevresinde toplanmış gazetecilere, şöyle diyordu:

«— Güven Partisi'nden, seçim kanunu tasarısı üzerinde görüşme için davet mektubu gelince kalkıp gittik. Aynı mektup Demirel'e de gitmiş ve müspet cevap vermiş o da...»

Toplantı açıldı. Yuvarlak masada, davet eden ve edilen söz konusu olamayacağı tabii. Mektubu yazanlar olduğu için Güven Partililere sorduk, **«İşçi Partisi nerede?** **«Çağırmadık** dediler. **«Neden çağırmadınız»** dedik. **«Sakıncalı bulduk»** dediler. **«Peki»** dedik **«nedir bu sakınca?»** Yüzümüze bakıp, **«Mucip sebep gösteremeyiz»** demezler mi? Neyse, evvela prensipte anlaşmak gerekiyordu. **«Barajlı D'Hont sisteminden vazgeçiyor musunuz»** denildi **«Önce bunu tespit edelim, sonra oturur yerine neyin ve hangi usulün ikame edileceğini buluruz.»** Ses çıkarmadılar...

«Toplantıya öğleden sonra devam ederiz» dediler. Öğleden sonra toplandık. Şeref Kayalar içeriye girmeden, dışardan haber saldı, **«biz toplantıya katılmıyoruz.»** Yahu, peki madem toplantıyı terk edecektiniz, öyleyse niçin geldiniz?»

Gündoğan'ın sözleri, aşağı yukarı oynanan oyunu ortaya koymuştu. Ve o gece sabaha karşı, AP senatörlerinin oyları ile **«Barajlı D'Hont»** adı verilen çoğunluk sistemini getirecek seçim kanunu, Cumhuriyet Senatosu'ndan da geçti...

Bu kanun Resmi Gazetede yayınlanınca, elbette Anayasa Mahkemesine başvurulacaktır. Anayasa Mahkemesi de, tasarıyı inceleyen komisyonun tayinle kurulamayacağı ve komisyonlardan istifanın, yanlış yorumlandığı gerekçesi ile yeni seçim kanununu usûl bakımından iptal edecektir... Bu iki kere, ikinin dört ettiği gibi açık ve seçiktir.

Fakat, Süleyman İktidarı'nın böyle şeylere pek önem verdiği yoktur. O şimdi, Tedbirler Kanununu sonuçları ile birlikte kaldıracak tasarıyı ve ardından Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu Tasarısı adlı, **terör kanununu parlamento'dan geçirme hazırlıkları içinde bulunuyor...**

Ne denir? Türkiye burası. Olur böyle vakalar...

Parlamento'dan sevgilerle...

Onur BARTU

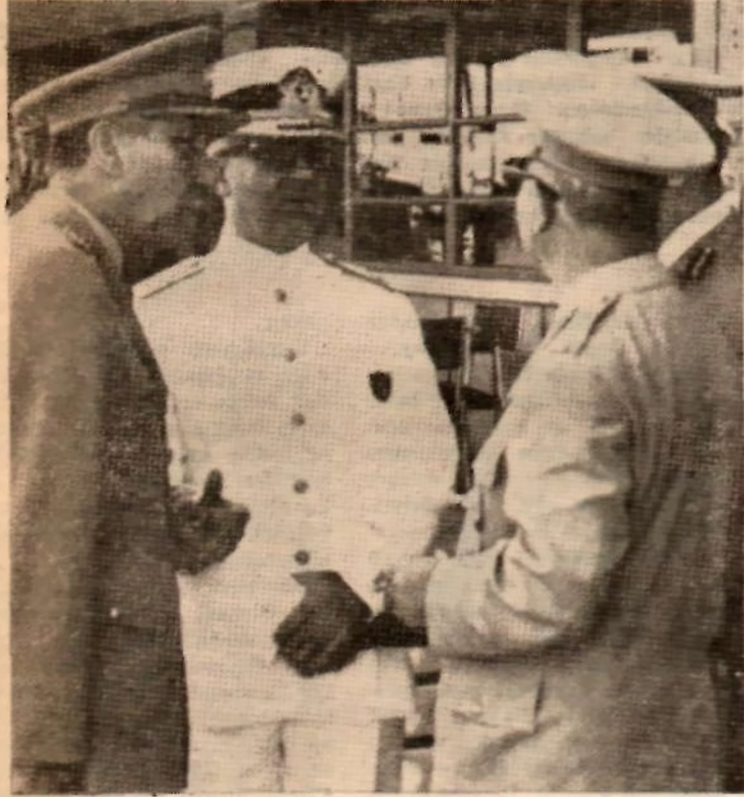
milli bir savaş sanayii kurulacağını, plânın ilk beş yıllık döneminde hafif silâh imalâtı, ikinci dönemi sonunda tank ve uçak, üçüncü dönemin sonunda ise nükleer silâhlar bile yapmanın mümkün olacağını söylemiştir.

Sosyalist ülkelerden silâh almayı düşünüp düşünmediği yolundaki bir soruya da Tural şu cevabı vermiştir: «**Böyle bir alış - verişimiz yok. Ve böyle bir alış - verişe de şimdilik girme niyetinde değiliz. Biz 15 yıllık plânımızla yapılmakta olan bu yardımlardan bile elimizi çekmeyi düşünürken, yeni başka taraflara el uzatmaya asla gitmek istemeyiz.**»

Tural'ın koyu bir komünizm

mız «**müslüman kardeşler**» tehlikesi hakkında milli istihbarat raporunun kendi eline geçmesinden sonra Demirel'in kulağına karsuyu kaçmıştır. AP lideri, bütün kudretli görünüşüne rağmen bir «**Yalnız Adam**» olduğunu hissetmeğe başlamıştır. Gerek orduda, gerekse AP içinde ipleri elinden iyice kaçırdığını anlayan Demirel, kontrolu tekrar ele geçirebilmek için ordudakine benzer bir ayıklamayı kendi partisinde de gerçekleştirmek hesabındadır.

Başbakanlığının ilk dönemlerinde genel müdürlüklere getirilen kimselerin ve kabineye aldığı arkadaşlarının büyük bir kısmının kendisini ilk fırsatta alaşağı etme kararı

KOMUTANLAR BİR ARADA
— Yüksek kademede değişiklik var —

aleyhtarı olduğu bilinmektedir. Ancak, bilinen bir şey daha, Tural'ın Amerikan uşaklığına da karşı olmasıdır. İşte bu Amerikan hegemonyasından kurtulmak isteğidir ki Tural'ı mutlak surette Türkiye'de milli bir harp sanayii kurmak düşüncesine itmiştir. Bu düşünce gerçekleşebilir mi, gerçekleşemez mi? Gerek kalkınma plânına, gerekse devlet bütçesine bakılınca görülmektedir ki, Tural'ın bu istekleriyle siyasi iktidarın iradesi yüzde yüz çelişmektedir. İlhami Soysal'ın Akşam'da açıkladığına göre, 1968 milli savunma bütçesine 4 milyar lira ayrılmıştır. Ancak bu paranın hemen tamamı cari harcamalara gitmektedir. Yatırım fasıllarının karşılığında ise lojman, bina yapımı ve onarımlar için ayrılmış çok küçük rakamlar bulunmaktadır. Tural'ın gerçekleştirmek istediği milli harp sanayii projesiyle Amerika'nın dümensuyundaki AP iktidarının tutumu herhalde büyük çatışmalar gösterecektir.

Ordunun en yetkili komutanının başına buyruk davranışlarından adamakıllı rahatsız olan Demirel, AP içindeki Yeni Dünya hareketinden de tedirgin olmağa başlamıştır. ANT'ın geçen sayısında şeması ile açıkladığı-

içinde bulunduğunu nihayet sezinleyen Demirel'i en çok endişelendiren nokta, Yeni Dünya'cılarla Bayar'ın başını çektiği eski Demokratlar arasında bir anlaşmaya varılması ve önümüzdeki seçimlerde demokratik yoldan kendisinin ekarte edilmesidir.

Böyle bir ittifakın gerçekleşmesini önlemek için Demirel, eski Demokratlar'a ve Yeni Dünya'cılara karşı iki ayrı plân uygulamaktadır. Bu plânın birinci safhası, eski Demokrat'ların yıpratılmasıdır. Demirel, eski Demokratları yıpratmak için kendisine yakın gazeteciler vasıtasıyla Bayar ve adamları aleyhinde şiddetli bir yayın kampanyası açtırmıştır.

Tasfiye plânının ikinci safhasında ise müslüman kardeşler yer almaktadır. Bu safhada uygulanacak taktik, Yeni Dünya'cıların adamı olarak bilinen genel müdürlerin 2 Haziran senato seçimlerinde AP listelerinden aday gösterilmesi ve onlardan boşalacak yerlere Demirel'e bağlı kişilerin getirilmesidir. Esasen son günlerde senatörlüğü genel müdürlüğe tercih edenlerin sayısı bir hayli kabarmıştır.

Demirel, karşısındaki kuvvetlere en ağır darbeyi ise, gelecek yıl yapılacak olan genel seçimlerde indirmeyi plânlamaktadır. Genel seçimlerde AP milletvekili aday listelerine eski Demokratlar'ın ve müslüman kardeşlerin dahil edilmemesi için Demirel her türlü çareye başvuracaktır.

Ancak, Demirel'in bu hesapları karşısında Yeni Dünya'cıların da boş durduğunu sanmak safdillik olur. Zira artık adamakıllı kemikleşen müslüman kardeşler hareketi, son milli istihbarat raporlarıyla ve yayınlarla deşifre olduktan sonra daha temkinli ve tedbirli hareket edecektir.

Hafta sonunda Bursa'da toplanan Mukaddesatçılar Kurultayı, müslüman kardeşlerin en cür'etkâr huruç hareketini teşkil etmektedir. Kurultay'ın propagandası çok önceden Bugün ve Bâbıâlide Sabah gazetelerinde başlamış ve büyük kitlelerin dikkati Bursa'ya çevrilmiştir.

Böyle bir kurultaya Sanayi Odası ve İlim Yayma Cemiyeti temsilcilerinin katılması da dikkati çekicidir. ANT'ın geçen sayısında açıklandığı gibi, Türkiye'de müslüman kardeşler hareketi İlim Yayma Cemiyeti ile Türkiye Odalar Birliği tarafından yürütülmektedir. Türkiye Odalar Birliği Genel Sekreteri ve aynı zamanda İlim Yayma Cemiyeti Müşavere Heyeti üyesi Necmettin Erbakan, bu hareketin mensupları tarafından Demirel'in yerine Başbakanlığa oturacak lider olarak tanınmaktadır. Nitekim, Bursa'daki Kurultay'ın konuşmacılar listesinde Prof. Necmettin Erbakan'ın ismi en başta yer almaktadır.

Müslüman kardeşlerin Bursa toplantısı şimdiye kadar yapılmış en büyük huruç hareketi olmakla beraber sadece bir ön toplantı mahiyetindedir. Tertip Komitesi'nin yaptığı açıklamaya göre, yakında İkinci Büyük Mukaddesatçılar Kurultayı toplanarak hareket daha da genişletilecektir.

Bugüne kadar oy hesaplarıyla irticaı her fırsatta teşvik eden Demirel, artık kontrolu elden kaçırmıştır. Seçimlerde yapacağı bir takım manevralarla demokratik yoldan kontrolu tekrar ele geçirmesi oldukça güç olacaktır.

BARBARLIK!

Yaşar Kemal

Artık iktidarın kırdığı koz kırkı geçti. Anayasa artık Morrison firması mümessilinin iki dudağı arasındadır. Garp Cephesinin muzeffer kumandanı General İsmet İnönü'nün demokrasi hocalığı çok başarısız geçti. Yazık ki, Morisson firmasının Türkiye Mümessili ve onun temsil ettikleri demokrasiyi anlamakta direniyorlar. Dünyanın her yanında sol muhalefet vardır. Bir memlekette kapitalistlerin konuşmağa ne kadar hakları varsa, proleterlerin de, halkın da o kadar konuşmağa, hatta Morisson firması mümessillerinden bin kere daha konuşmağa hakları vardır.

Eğer bugün Adalet Partisinin burjuva iktidarı ayaktaysa bu yalnız kendilerinin gücüyle değildir. Bu bir denge sorunudur. Bu, demokrasiyi ayakta tutmak istiyen büyük güçlerin yüzü suyu hürmetinedir. Eğer Adalet Partisi iktidarı sınıf diktasında devam ederse, ki bu Anayasaya tamamen aykırıdır kendisini ortada çırılçıplak yalnız, kaderiyle ve bilinen âkibetiyle başbaşa bulacaktır. Bunun da önüne hiç kimse geçemeyecektir. O, güvenip bel bağladıkları, dünyanın, hele hele küçük milletlerin katili, Ali kıran baş keseni Amerika bile geçemeyecektir. Eğer Türkiye'nin iç işlerine daha fazla karışacak olursa Amerika, Vietnamda yediği tokadın daha belâlısını Türk milletinden yiyecektir.

1 — Gece yarısı meclis basmak, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına aykırıdır. Ve de insanlığa aykırıdır.

2 — Mecliste muhaliflerini linç etmeğe kalkmak, kaba kuvvet haline gelmek, demokrasiye ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına aykırıdır. Ve de insanlığa aykırıdır.

3 — Bir muhalefet partisine her gün her gün iftiralar yağdırmak, o muhalefet partisine kurulduğu günden bu yana taşlarla sopalarla, ateşli, ya da ateşsiz silahlarla saldırmak demokrasiye ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasasına aykırıdır. Ve de insanlığa aykırıdır.

4 — Vatandaşların dini duygularını sömürerek, onları ayaklandırmak, demokrasinin, Anayasanın karşısına dikmek, muhaliflerini bu kaba güçle tehdit etmek, ve bunları mitinglerde, Allahın kutsal evlerinde, «İnönü sehpaya, Aybar sehpaya, Çetin sehpaya» diye bağırttırmak ve Allahın kutsal evlerini, camileri politika bezirgânlarının politika kürsüleri haline getirmek, dinci gazetelerin halkı kan banyosuna, halkı katliâma çağıran yazılarına katılmak, bizzat o yazıları yazmak, yazdırmak demokrasiye, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na aykırıdır. Ve de insanlığa aykırıdır.

5 — Yirminci yüzyılda bir piyesi yasaklamak bir insanlık suçudur önce. Mahkeme kararı olmadan, ham hum saralop edip, minareye kılıf hazırlayaraktan bir piyesi yasaklamak demokrasiye ve Türikiye Cumhuriyeti Anayasasına aykırıdır. Ve de insanlığa aykırıdır.

6 — Demokrasiye, insanlığa, Anayasaya aykırı olan ve de korkunç olan, bir şey daha var.

Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yirminci yüzyılda bütün dünyada ilk olaraktan Fransız düşünürü Babeuf'ün eseri toplatıldı. Bu millete yapılacak kötülüğün en kötüsüydü. Bir millete bundan daha büyük bir hakaret edilemezdi.

Çok kitap toplatıldı son günlerde Türkiye'de.

Örneğin dünyanın en büyük şairlerinden birisinin, Nazım Hikmet'in kitapları toplatılıyor. Efendiler biliyor musunuz Franko İspanya'sında, Salazar Portekiz'inde, Johnson'ın Amerika'sında Nâzım Hikmet harıl harıl basılıyor ve kitapları kapışılıyor.

Yasaklanan, toplatılan kitapların yabancı dillerde yayınlanmışları harıl harıl Türkiye'de de yıllardan bu yana satılıyor. Dünyayı dil bilenler öğrenecekler, bilmeyenler öğrenemeyecekler. Yâni burjuvalar her şeyi bilecekler, halk hiçbir şeyi bilmeyecek. Kitap toplatmanın bundan başka bir anlamı var mı? Bir insan bu korkunç haksızlığı ancak kölesine reva görür. Türk halkı sizin azad kabul etmez köleniz mi? Sonra yazık değil mi Türk milletine? Onu dünyaya, kitap toplatan bir millet, yâni barbar bir millet diye tanıtmağa kimin hakkı var? Bir millet ekonomik olaraktan geride kalmışsa, ölmüş değil ya; onu küçültmeğe kimin hakkı var? Lenin'i topla, Marks'ı topla, Che Guevara'yı topla, topla babam topla, sonra da geç insanlığın karşısına «ben Türk milletiyim» diye gerin. Sonra dilinin en büyük şairinin şiirlerini topla...

Kitap toplamak demokrasiye de, Anayasaya da, insanlığa da, insanlarda ne kadar kutsal duygu varsa hepsine de karşı işlenmiş büyük bir suçtur. Ve kitap toplatmak barbarlıktır.

Bu bir oyuncak demokrasidir. Yoksa yukardaki saydıklarımın hiçbiri gerçek bir demokraside olamaz. Bu bir gizli faşizmdir. Güçsüz bir burjuvazinin el altından diktasıdır. Eğer gizli faşizm böyle sürüp gidecekse, Türkiye'deki DİNÇ GÜÇ lerin bir karar almaları gerekecek tir: Demokrasi perdesi arkasındaki gizli faşizmi desteklememe kararı Türk halkıyla Adalet Partisi iktidarını başbaşa bırakma kararı.. İşte Türk halkı, işte Adalet Partisi, işte onun başı..

Adalet Partisi yalnız kalsın da bu demokrasi oyununda görsün babasının gününü:

Yerde göğe küp dizmişler, en altındakini çekmişler.

Fikir suçundan tevkifler devam ediyor

● Ankara'da Yazar Mihri Belli tutuklanırken, bir süre önce 141 ve 142. maddeler aleyhinde yazdığı yazıdan dolayı Cumhuriyet Savcısı Şiar Yalçın hakkında Adalet Bakanı'nın baskısıyla 142. maddeye göre dâva açıldı.

Devri Süleyman ve Mühürü

İstanbul Halk Oyuncuları'nın Ankara'da temsil ettikleri Devr-i Süleyman isimli oyun, Ankara Valisi ve AP Senatör Adayı Celalettin Çoşkun tarafından «bazı devlet büyüklerinin itibarını sarsıcı hususlar bulunduğu» iddiasıyla Polis Vazife ve Selâhiyetleri Kanunu'nun 8. maddesinin D bendine göre yasaklanmıştır. Oyun, Devr-i Süleyman adına izin verilmemesi dolayısıyla Devr-i Küheylan ismiyle sahneye konmuş, ancak Ankara Valisi buna rağmen oyunun oynandığı Meydan Sahnesi'ni mühürletmiştir. Fakat, Devr-i Süleyman'ın mühürüne rağmen Danıştay, Vali'nin yasaklaması hakkında tehir-i icra kararı alarak Devr-i Süleyman'ın oynanmasına izin vermiştir. Böylece Süleyman'ın mühürü ile hukuk bir kez daha karşı karşıya gelmiştir.

Adalet Bakanı Hasan Dinçer'in *savcılar eliyle* yürüttüğü terör kampanyası sürüp gitmektedir. Geçen hafta cumhuriyetin yürekli savcısı Şiar Yalçın hakkında Dinçer'in baskısıyla bir başka *savcı tarafından 142. maddeyi* ihlâl ettiği iddiasıyla dâva açılırken, Ankara'da da yazar Mihri Belli aynı maddeye dayanarak tutuklanmış ve demir parmaklıklar arkasına gönderilmiştir.

Koyulhisar Cumhuriyet Savcısı Şiar Yalçın hakkında açılan dâvada, Adalet Bakanlığı, gedikli bilirkişi, fetvacı başı Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer'in *raporuna dayanmaktadır.* Şiar Yalçın'ın 22 - 24 Ağustos 1967 tarihli Akşam Gazetesi'nde çıkan 141 ve 142. maddelerin anayasaya aykırılığını öne süren ve Anayasa Mahkemesi'nin bu konudaki kararını eleştiren yazısının **«bir sosyal sınıfın, yani emekçi sınıfının diğer sınıflar üzerindeki** tahak**kümünü»** savunduğunu ileri süren Dönmezer, yazarın 142. maddeye göre mahkûm edilmesi gerektiğine dair rapor vermiştir. Şiar Yalçın o sırada Finike Cumhuriyet Savcısı olduğu için, Hâkimler Kanunu'nun istisnaî görev ve yetki hükümlerine göre, ağır ceza merkezi olan Elmalı Sorgu Yargıçlığı'nda dâva açılmıştır.

Şiar Yalçın'ın söz konusu yazısı tamamen bilimsel bir inceleme niteliğindedir ve kamuoyunda çok olumlu yankılar yaratmıştır. Ancak bir kanun adamının, hem de kanunları uygulamak durumunda olan bir kanun adamının 141 ve 142. maddeleri cesaretle eleştirmesi, sağcı çevrelerde büyük tepki görmüştür. Nihayet Finike ağalarının şikâyeti üzerine Şiar Yalçın hakkında önce idarî soruşturma açılmış, daha sonra bir takım bahaneler uydurularak Finike'den Koyulhisar'a sürgün edilmiştir. Bununla da yetinmeyen bakanlık, evrak suretlerini çıkarıp takibat yapılması için Elmalı Savcılığı'na emir vermiştir. İşte, fetvacı Dönmezer'in ısmar*lama raporuna dayanarak* açılan dâvanın hikâyesi budur.

Şiar Yalçın, Dinçer'in emirlerine körükörüne itaat eden eyyamperest savcılardan tamamen farklı, vicdanının ve *bilimin sesine göre hareket e*den bir hukuk adamıdır. Meselâ İlhan Selçuk'un tutuklanmak istenmesi üzerine gerek Çetin Altan'ın, gerekse ANT'ın yazdığı yazılara gönderdiği tek*zipte İstanbul Cumhuriyet* Savcısı Nedim Demirel Dinçer'in savunmasını yaparak emirle hareket etmediğini ileri sürünce Şiar Yalçın, **«Tekzibi tekzip»** başlıklı yazısında Demirel'e şu cevabı vermekte tereddüt etmemiştir: **Demirel, Selçuk'a isnad olunan suçun ağır cezalı mevaddan bulunması ve mevcut deliller itibariyle tevkife sevkini gerektirecek mahiyette görüldüğünü bildirmiştir. Bir adliyeci sıfatıyla bu iddiayı kategorik olarak reddederim. Bir kere, kanunda tevkif mecburiyeti diye bir şey yoktur; en ağır suçlarda dahi tevkif *daima* ihtiyaridir. Meslek ve ikametgâh sahibi, Türkiye ve hattâ dünya çapında ün yapmış namuslu, bilgili, kıymetli bir yazarın, suç teşkil edip etmediği henüz meşkûk ve tahkikat konusu olup ANT dergisinde tam metnini okuduğum konuşmasına göre kanaatımca anayasanın himayesinde bulunan fikir, öğrenme ve tenkit hürriyetinin ifadesinden başka bir şey olmayan hareketinden dolayı tevkifini istemek, hele beraatle neticelenen bunca emsal de göz önüne alındığı takdirde, pek isabetsiz bir tutum ve daha ziyade faşist memleketlerde cari ve mutat olan bir usul olarak tezahür etmektedir.»**

İşte, Şiar Yalçın hakkında açılan dâvanın ağır ceza mahkemesindeki duruşması Demirel'in emir kulu olan bir başka savcı ile, cumhuriyetin, anayasanın ve devrimlerin gerçek savcısını karşı karşıya getirecektir. Dâva, bu bakımdan büyük önem taşımaktadır.

Şiar Yalçın'a bakanlıkça reva görülen muameleler belki bu kadarla da kalmayacaktır. Zira, Türkiye'nin kurtuluşunu sosyalizmde gören her uyanık Türk aydını gibi, mücadelesini bütün baskılara rağmen cesaretle sürdüren Şiar Yalçın da, son günlerde sağcı basının çirkef saldırılarının başlıca hedeflerinden biri haline gelmiştir. Meselâ, Şiar Yalçın'ın geçenlerde Cumhuriyet Gazetesi'nde İçişleri Bakanı Faruk Sükan'a cevap olarak yazdığı bir yazıda Nâzım Hikmet'i savunması üzerine ümmetçilerin organı Bugün Gazetesi, birinci sayfadan, **«Adliye Vekili! Bu savcılar için bir tedbirin yok mu?»** diye yaygaraya koparmıştır.

Sürgünden sürgüne gönderilen ve hakkında 15 yıla kadar hapis cezası istenen bir savcı hakkında alınacak başka ne tedbir kalmıştır? Herhalde, transfer politikası Dinçer, akıl almaz yeni bir tedbire başvurmak marifetini de yakında gösterecektir.

Sosyalist yazar Mihri Belli ise, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde verdiği ve metnini Türk Solu dergisinde yayınladığı konferansından dolayı Ankara'da tutuklanmıştır. Belli daha önce gazeteci Necdet Onur'un ve Mülkiyet Dergisi yöneticilerinin tutuklanmasıyla başlayan **«fikir suçundan tevkif»** döneminin yeni bir kurbanıdır. Mihri Belli ile birlikte Türk Solu Dergisi'nin Sorumlu Müdürü Vahap Erdoğdu da tutuklanmıştır. Aynı oyun, İstanbul'da bir açık oturumda konuşan İlhan Selçuk'a karşı da oynanmak istemiş, fakat yargıç karşısında iflâs etmiş bulunuyordu.

Mihri Belli'nin tutuklanması karşısında, daha önce aynı teşebbüse maruz kalmış bulunan İlhan Selçuk Cumhuriyet'te şu tepkiyi göstermiştir:

«Türkiye'deki adalet adamlarına sesleniyorum:

***İster Marksist, ister liberal,* ister sosyalist, ister komünist, ister müslüman, ister hristiyan, ister Türk, ister Amerikan, ister kapitalist, ister milliyetçi olsun, her vatandaş karşısında *adaletten nasibi* olanların tavrı bir ve eşit olmalıdır.**

Mihri Belli'nin eylem ve düşünceleriyle bir ilişkim yoktur; ama Mihri Belli'nin ispatlan*mamış bir fikir suçu yüzün*den tevkif edilmesi karşısında susmayı demokrasi, özgürlük ve Anayasa adına kabul edemiyorum.»

Evet, bir fikir suçu işlediği iddiasıyla Mihri Belli'nin tevkif edilmesi 27 Mayıs sonrası Türkiye'sinde, 27 Mayıs Anayasası'nın tanıdığı düşünce özgürlüğüyle aslâ bağdaşmamaktadır.

Normalini sevdiklerim ?

Siz hiç öldünüz mü?... Siz hiç işsiz kaldınız mı?... Siz hiç öldünüz mü?... Siz hiç tutuklandınız mı?... Siz hiç içerde yattınız mı?... Hiç sizin çocuğunuz öldü mü?... Siz, hiç bir başka insan öldürme zorunda kaldınız mı?.. Siz hiç sel afatına depreme uğradınız mı?... Siz hiç fıtık oldunuz mu?... Siz hiç âşık olup da, sevilmediniz mi?. Siz hiç çiçek bakıp da don gelip, çiçeklerin kuruduğunu gördünüz mü?. *Siz hiç insan oldunuz mu?... Siz hiç sabahın* nasıl güzel olduğunu görüp, hiç şaşmadınız mı?... Siz hiç savaşa girdiniz mi?... Siz hiç soba yakıp, isinden göz gözü görmez olduğu zaman, camı açıp, ohh demediniz mi?... Hiç sizin çocuğunuz kabakulak olmadı mı?... Siz hiç adam olmadınız mı?... Siz hiç ölmediniz mi?... Siz hiç on saat, on liraya çalışmadınız mı?... Siz hiç yurttaşlığı yurtdışlığı sayanlarla karşılaşmadınız mı?.. Siz hiç hırsız, öyle namuslu, ev soyan değil, halkın parasını soyan hırsız görmediniz mi... Siz hiç gazetelerde, sonradan yalanlansa da, bazı deyyusların milleti aldattığını, topraklarımızı sattığını okumadınız mı?.. Siz hiç hastane kapısından döndünüz mü?.. Karın tam doğuracakken, bir münevver doktorun hastirini işittin mi?... İşittin. İşittin tabii. Siz hiç yaşamadınız mı bu memlekette, bu yurtta, bu Türkiye'de siz hiç yaşamadınız mı?...

E, öyleyse nasıl olur da, bu yaşadığınız hayata; sellerde, yollarda,, ve bok yoluna ölenler'e ve altın düştüğü zaman sanki altı düşmüş gibi olanlara bakıp hâlâ, bunlar olur, diyebilirsiniz?.. Eğer böyle diyorsan, sen bir NORMAL'sın, arkadaş... Hayvan gibi bir normal... Sanki bugüne dek hiçbir insan, insan olmamış gibi... Sen normal bir hayvansın, arkadaş. Ama insan değilsin... Normalsin...

Ve dikkat edersen, bütün bu memleketin çoğunluğu, yani toprağı ekip, kadı*nını seven, çocuğunun ölümüne, hastalığına* acıyıp yakınan, adam olmak istiyen, adam olamadığına üzülen, altını üstü sayan sarrafı bile dahil, bu memleketin insanı, selden kaçan, selden kurtulamıyan, borç altında ezilen Türk, topraksız köylü, işsiz aydın, çöpçü, gecekonducu, doktor, mühendis, gemici, hammal, kahveci, garson, şoför, ev kadını, ve yani bu memleketin halkı, ve bunların tümü, yani hepimiz, yani biz, anormaliz. Ve siz, yani NORMALLER normalsiniz... Yani milletin hakkın temsilcisi olanlar, yani Türkiye İşçi Partisi Anormal de siz NORMAL'siniz... Biz size bu normalliği bırakıyoruz... Topunuza helâl olsun. Biz bu yurtdaşlığın toprağını, gününü, gecesini, kadınını, çocuğunu, çilesini ve sizin ağzınızdaki NATO düşmanlığını, anormalliği bağrımıza basıyoruz... Eğer bu memleketin adamı olma, Amerikaya ve satın alınmamış olma, ANORMALLİK'se onu da üstümüze alırız... Çünki, bizler memleketli, bizler, bu memleketin gerçek sahibi sizler de satıcısısınız.

Can YÜCEL

Dolar Krizi AP'yi Doğu Bloku ile yakın ilişkilere itecektir

Ferruh Doğan

İdris KÜÇÜKÖMER

Amerika'nın bugün karşısında bulunduğu söylenen mesele, sadece Amerika'nın değil, bütün dünyamızın, Türkiyemizin de meselesidir. Buhran şu mekanizmadan doğmaktadır: Kapitalizmde, sınıfsal yapı sebebile, genel bir talep eksikliği vardır. Talep edilmeyen yani satılmayan mallar üretilmemiş sayılabilir. Ekonominin genel talep eksikliğini gidermek için Keynes'gil tavsiyelerle girişilen çeşitli kamu harcamalarının Amerika gibi bir ülkedeki başlıca biçimi çaresiz olarak askeri harcamalar olmuştur. Yani ekonomik genişlemeyle tamamlaşarak devam etmiştir. Kısaca, ekonomi geliştikçe ve tekelci oldukça, askerî sistem de gelişmiş ve merkeziyetçi olmuştur. İkisi arasında, olaylar ve piyasada, yordam ile optimum bir tamamlaşma, kapitalist sistemin temel sınıfsal meselelerini gizliyebilmiştir. Fakat Doğu blokunun ekonomik ve askerî bakımdan güçlenmesi ve Amerika'ya karşıtlığı, sömürge ve yarı sömürge azgelişmiş ülkelerin kapitalist âleme karşı ekonomik bağımsızlık hareketlerine kalkmaları, bir hadden sonra, Amerika savunma sisteminin iç ve dış askerî harcamalarını optimumdan aşırmış ve ödemeler bilânçosunun, başlangıçta (1950'lerde) az, sonra büyük miktarlara varan açığına sebep olmuştur. Amerikan dış yatırımları açığın nihai sebebi değildir. Çünkü, belli bir süre içinde net dış yatırım akımı, dış yatırım gelirlerinden daha azdır. Açığı kapatmak yada dolar değerinin düşüşünü durdurmak için alınacak esaslı tedbir, harcamaları kısmaktır. Bu ise zincirleme askerî ve ekonomik geri çekilmelere sebep olabilir. (Vietnam'dan çekilme gibi)

Özellikle optimumu aşkın dış askerî harcamalarla Amerikan ödemeler bilânçosu açık verirken, yani Amerika'nın diğer ülkelere borçlanması gerekirken, dolar değerinin düşmesi yada altının değerlenmesi lâzım geldiğini düşünen ülkeler (bu arada General de Gaulle Fransa'sı), Amerika'dan alacaklarını dünya parası sayılan dolar almak yerine, altın isteyerek tahsil etmeye başladılar. Bu ise doların altın karşılığını azalttı. Generalin Amerikan kalásında bulduğu gedik buradadır. General de Gaulle'ün dolara karşı savaşının iki amacı vardır: biri dolar değerini düşürüp, altın değerini yükseltmek ve bu yoldan batı Avrupa'nın elindeki altının kazanacağı değerin farkı ile bu bölgede egemenlik kurmuş Amerikan sanayi hisselerini geri satın alarak Amerikan sömürgesi olmaktan kurtulmak. İkincisi de ekonomik ve askerî olarak büyüme ve temerküze giden Amerika'nın, Doğu Bloku ve azgelişmiş ülkelere karşı tutumunun dünyayı tahribini önlemektir. General başarılı olmuş ve Amerika ile sözde ortakları, kapitalist hesap mekanizmasına uymayan bir çözüme, yani altın piyasasının ikiye ayrılmasına karar vermişlerdir. Fakat bu geçici ve anormal bir çaredir: Amerika'ya ancak seçimlere kadar zaman kazandıracaktır.

Ekonomik ve askerî tırmanma, dolar - altın krizini getirince, bundan kurtulmak için masraf kısma, yani ekonomik ve askerî olarak geri çekilmeye de yanaşamayacak gözüken Johnson yönetiminin, çözüm olarak nükleer silâh kullanmaya sürüklenebileceğini iddia eden Robert Kennedy başkanlığa adaylığını koymuştur. Seçimleri Johnson'un kaybetmesi kuvvetle muhtemeldir. Johnson yönetimi, seçimlere kadar, dünya ticaretine ve az gelişmiş ülkelere dokunacak ara tedbirler alacaktır. İşte sadece bu ara tedbirlerin Türkiye'ye etkilerinin bazılarını sıralamaya çalışalım. Bu birbirine bağlı etkileri sıralamadan önce, iki varsayımımız olacak. Bunlar: a) Ara ve sonra genel seçim öncesinde bulunan AP iktidarı, kendi parti görüşüne uygun plân amaçlarından, yani kalkınma hızından, istihdam seviyesini yükseltmekten, özel sanayi kesiminin gelişmesini sağlamaktan v.s. den vazgeçmek istemiyecektir; b) Geçmişte gözlendiği gibi, para ve kredi hacmi, devlet gelir ve harcamaları kolayca ayarlanamıyacaktır.

Öyle ise,

1) Dolar krizini önceden gören dış ülkeler (başta Amerika), Türkiye'ye verecekleri kredileri azaltmışlardı. Şimdi, bunlar daha da azalacak, muhtemelen sözverilenler de zamanında el altında bulunamayacak.

2) Eski kredilerin geri ödenecek yıllık taksitleri kolay ertelenemiyecek.

3) Bazı iktisatçıların iddialarının aksine, dış ticaret açığı büyümeyecek. Çünkü, dış kredi yetersizliğinden, ithal talebi olmasına rağmen, fiilen büyük ölçüde ithalât yapılamıyacaktır. Bu ise ekonominin gelişme amaçları açısından makbul sayılamaz. Çünkü,

4) Dolar krizinin geleceğinden bihaber plâncıların, özel kesimin hesapladıkları kadar ithalât yapılamayınca: a) Türk ekonomisinde, birçok montaj kesiminde darlıklar başlıyacak, bazı ithal mallarında ve bu kesimlerde fiyatlar yükselecek, hattâ muhtemelen karaborsa başlayacak; b) Para ve kredi hacmi daraltılamayınca, iç talep, yerli diğer malların, bu arada gıda maddelerinin fiyatlarını da yükseltebilecektir. Yani Türkiye'de mevcut hafif enflâsyonun dozu biraz daha artacaktır.

5) Bu şartlar altında, ithal taleplerini karşılayabilmek için; a) önce dışarı kaçmış sonra mal ithali yoluyla geri dönen ve dışarı kaçan seyyal sermaye fonları daha yüksek kazançlarla kullanılacak; b) özel dış kredi kuruluşlarından daha yüksek faiz ve komisyonlarla kredi aranacaktır. (bedelsiz, kredili ithalat yolları)

6) Bütün bu baskılarla ithal ve montaj mallarının fiyatları yükselirken, bir süreden beri alınan çeşitli tedbirlerle fiilen yapılan Türk devalüasyonu yada Türk parasının değer kaybı daha da yüksek olacak; mevcut fiilî devalüasyon, muhtemelen daha yüksek resmî bir devalüasyonla tamamlanacaktır.

7) Özellikle imalât sanayiinde ve ona bağlı olarak bütün ekonomide büyüme haddi düşecek; fakat imalât kesiminde ve ithâl mallarında darlıklardan dolayı kâr haddi artabileceğinden, bölüşüm şartları daha çok bu kesimler lehine dönecektir.

8) Artan faal nüfus dışarıya da gönderilemiyeceğinden iş imkânları bizlere göre daha az olacaktır.

Bu ve bunlara bağlı meselelerin ağır baskısı, Türkiye gibi esasen dengesiz bir ülkede, değil sadece yaklaşan seçimler arifesinde, seçim olmasa idi dahi iktidara, kendi felsefesine, meşrebine uymaz görünen bazı çareleri aratacaktır. Bana göre, A.P. iktidarı, önümüzdeki aylarda Doğu Blokuna daha fazla yaklaşmanın çarelerini arayacaktır.

Radikal blok çatışmalarının getireceği, ve ara tedbirleri aşan tedbirler karşısında ise, sonuçlar Türkiyemiz için daha ağır olacaktır. Sanıyorum uzun dönemde bundan kaçınmak imkânsızdır.

LÜTFİ KIRDAR • Tan baskınını teşvik ve himaye eden CHP valisi •

ŞÜKRÜ SARAÇOĞLU — Faşist bir başbakan —

CELAL BAYAR • Sovyetlerle dostluktan dem vuruyordu •

İkinci Dünya Savaşı faşist cephenin yenilgisiyle sona erince, Türkiye'de de artık çok partili demokratik döneme girilmesi zamanı geldiği yolundaki akım kuvvet kazanmış, Celâl Bayar ve Adnan Menderes gibi politikacılar yeni bir parti kurma hazırlığına girişmişlerdi. Bu hazırlıklara katılan ve oldukça önemli bir rol oynayan M. Zekeriya Sertel, hâtıralarında Demokrat Partinin kuruluşunu yakın tarihi aydınlatıcı değerli bir belge niteliğindeki yazısıyla ortaya koymaktadır. Okurlarımız aşağıda, o günlerin önemli bir olayı olan «Tan matbaasının yıkılışı» nı Sertel'in kaleminden okuyacaklardır

— 6 —

1945 yılı ortalarında, Hükümet, yeni havaya uyuyor görünmek için Meclis'e bir Toprak Kanunu tasarısı getirmişti. Bu tasarıya göre, Devlet, elindeki topraklardan başka, büyük toprak sahiplerinin topraklarını da köylüye dağıtacaktı. Kimse 500 dönümden fazla toprak sahibi olamıyacak, fazla toprak kamulaştırılarak bedeli karşılığında ve on yıl taksitle köylüye verilecekti. Bu tasarı, Mecliste, büyük toprak sahiplerinin protestolarıyla karşılanmıştı. Bunların başında Adnan Menderes vardı. Menderes'in Aydın bölgesinde 10 bin dönümden fazla toprağı vardı. Bu kanun en çok onu zarara sokacaktı. Bu sebeple Menderes, kanuna karşı Meclis'te büyük bir çıkış yaptı, uzun bir nutuk söyledi. Ertesi gün de konuşmasının metnini bana göndererek *Tan'da yayınlanmasını* istedi. Konuşmayı okudum. Kanunda şu yolda değişiklikler yapılmasını öngörüyordu: Bir kişinin sahip olabileceği *toprak miktarı 500 dönümden* 5 bin dönüme çıkarılıyordu. Kamulaştırma bedelinin peşin ödenmesi isteniyordu ve ayrıca kanunun değerini sıfıra indiren bir takım fikirler öneriliyordu. Kısacası, Menderes, Toprak Kanununu kuşa benzetmek istiyordu.

Tabii bu yazıyı gazeteye koymadım. Bu davranışım Adnan Menderes'in hoşuna gitmedi. Fakat Menderes'in tutumu da benim hoşuma gitmemişti. Birkaç gün sonra Ankara'da ikinci bir toplantı yaptı. Toplantıdan sonra beni evine akşam yemeğine dâvet etti. Yemekten sonra çalışma odasına çekildik. Bana komünist olup olmadığımı sordu. Bu sorunun yersiz olduğunu söyledim. Toprak Kanunu tasarısına *yaptığı itirazlara* bakılacak olursa kendisine de «Liberal» denmesi gerekeceğini ekledim. Oysa biz, belirli ilkelerde anlaşmıştık. O ilkeler içinde *işbirliği yapacaktık*. Bunun dışında benim kişisel inançlarıma karışılamıyacağını belirttim. Ses çıkarmadı. Ama aramızdaki anlaşmazlık artık aydınlanmıştı.

Menderes'in bu sorusu büsbütün nedensiz değildi. O sıralarda gerici ve faşist basın, bana hücumlarını arttırmıştı. Beni komünist olmakla suçluyorlardı. Menderes, bu hücumlara ve suçlamalara bakarak ağzımı yoklamak istemişti.

Bu sürekli saldırılar, halk arasında da böyle bir etki yaratabilirdi. Zaten sağ eğilimli dostlarım beni *komünist sayarlardı*. Çünkü onlarla tartışmalarımda ben her vakit sol fikirleri savunurdum. Sağcılar her konuda o kadar dar düşünüyor, o kadar *yanlış yargılara varıyorlardı ki, onlara* karşı gerçeği ve sol fikirleri savunmaktan kendimi alamazdım. Fakat sol eğilimli dost ve tanıdıklarım ise, bana burjuva derlerdi. Çünkü onlar da o kadar sekterce konuşur, öyle gerçekten uzak hayallere saplanırlardı ki, onların bu dar görüşlerini eleştirmemek elden gelmezdi.

Bu düşüncelerle, durumu aydınlatmak, sağ ve sol konusunda düşündüklerimi açıklamak ve hele komünistlik suçlamalarına cevap vermek gerektiği kanısına vardım. Bunun üzerine 11 Ekim tarihli Tan gazetesinde **«Açık Bi, Konuşma»** başlığı altında üç yazı yazdım.

Aradan yirmi yıldan fazla geçtiği halde, bu durum hâlâ değişmemiştir. *Hâlâ sol fikirleri savunanlar,* komünistlikle suçlandırılmaktadır. Burjuvalar bu vehmi, bir silâh olarak kulanmakta devam etmektedirler.

Bu durum meydana çıkınca, Tan gazetesinin yeni partinin yayın organı olmasına razı olmadım. Ama partinin de bir organa ihtiyacı vardı. Tevfik Rüştü Aras, bu ihtiyacı karşılamak için bir haftalık dergi çıkarılmasını öneriyordu. Zaten Tan gazetesinin kişiliği belli olduğu için onlar da bu gazetenin partinin organı olamıyacağı kanısına varmışlardı.

Parti adına bir dergi çıkarmak için Ankara'da özel bir toplantı yaptık. Dergi bağımsız olacaktı. Celâl *Bayar, Adnan Menderes ve partiye* girecek öteki kimseler buraya imzalarıyla yazı yazacaklardı. Dergiyi benim çıkarmamı istiyorlardı. O gün*lerde eşim Sabiha Sertel ile* haftalık bir dergi çıkarmak için hazırlıklar yapıyorduk. Bu iki teşebbüsü birleştirmek mümkün müydü? Sabiha'*nın amacı, hürriyet ve demokrasi* dâvasında bir ortak cephe kurmaktı. Bu amaçla, diktatörlüğe, İnönü'nün tek parti ve tek şef sistemine muhalif olup da *bir demokratik rejim* etrafında birleşebilecek herkesi bu cepheye almak fikrindeydi. Fuat Köprülü, kendisine başvurulduğu zaman teklifi sevinçle karşılamıştı. O da politikaya atılmak istiyor, ama yolunu bulamıyordu. Rauf Orbay, teşebbüsü beğenmekle beraber, yazar olmadığını söyleyerek özür dilemişti. Fakat sonra Celâl Bayar, Adnan Menderes ve Tevfik Rüştü Aras, Sabiha'nın tek cephe teklifini kabul ettiler. Dergiyi Sabiha'nın çıkarması kararlaştırılmıştı. İlk sayıya Tevfik Rüştü Aras ile Adnan Menderes yazı vereceklerdi. Celâl Bayar ise bir demeçle işe karışacaktı. Hattâ Celâl Bayar, dergi için sermaye olmak üzere 5 bin lira vermeyi teklif etmişti. O günlerde İş Bankası'ndan 80 bin lira *tazminat* almıştı. Sermayeyi o paradan vereceğini söylüyordu. Fakat biz, hürriyetimizi koruyabilmek için bu *teklifi kabul etmedik*, dergiyi kendi paramızla çıkarmaya karar verdik.

Tam o sırada Moskova Radyosu, Celâl Bayar aleyhine büyük bir yayın yaptı. Eski Başbakanı, Sovyetlere düşman olmakla suçluyordu. Sovyetlere dost bir politika güdecek bir parti kurarken bu yayınla karşılaşmak Bayar'ı üzmüştü. Bana dedi ki, **«Moskova Radyosu, beni Sovyet düşmanı olmakla suçluyor. Oysa, bilirsiniz, ben Atatürk'ün adamıyım. Onun ölüm yatağında bana yaptığı vasiyeti yerine getirmek en kutsal görevlerimden biridir. Onun için ben Sovyet düşmanı olamam».**

Ama Demokrat Parti, iktidara geçtikten sonra Atatürk'ün vasiyetine sürekli olarak ihanet etti ve Sovyet düşmanlığı yaptı.

Tan Olayları

Nihayet 1945 yılı sonunda **«Görüşler»** dergisinin ilk sayısı çıktı. **«Görüşler»** in çıkışı, bir bomba patlayışı etkisi yarattı. İlk sayısı kapışıldı. Bir gün içinde elimizde tek sayı kalmamıştı. Dergide **«Zincirli Hürriyet»** *başlığı altında tek şef ve tek parti* sisteminin nasıl demokratik hak ve hürriyetlerimizi zincire vurduğu, kuvvetli yazılarla ve resimlerle teşhir *ediliyordu. Birinci sayfada da Celâl* Bayar, Adnan Menderes ve Fuat Köprülü'nün yazılarını sağladığımızı ilân ediyorduk.

«Görüşler», halkın yıllardan beri baskı altında boğulan hürriyet ihtiyacına cevap verdiği için, çok geniş bir ilgi uyandırmıştı. Halk, bu dergide, söylemek isteyip de söyleyemediklerini bulmuştu. Fakat derginin çıkışı hükümeti, özellikle İnönü ile Saracoğlu'nu çok kızdırmıştı. Derginin çıkışının ikinci yada üçüncü günüydü. Tanıdık biri geldi. Ertesi günü bazı üniversiteli gençlerin matbaa önünde bir *gösteri yapacaklarını* haber verdi. Bazı taşkınlıklar çıması ihtimaline karşı da tedbirli bulunmamızı salık verdi. Demek ki, iktidar, kanun yoluyla yapamadığı bir işi, gençleri kışkırtarak yapmak istiyordu.

Derhal Vali Lütfü Kırdar'a telefon ettim. *Bu haberi verdim ve hükü*metçe tedbir alınmasını rica ettim. Vali, **«Biliyorum ve gereken tedbirleri aldım. Merak etme»** dedi. Her vakitki *gösterilerden biri olacak diye* oen de fazla önem vermemiştim.

Ertesi gün sabah gazetelerini açtım. Tanin'de Hüseyin Cahit Yalçın'ın **«Kalkın ey ehli vatan»** başlığı ile halkı bizim aleyhimize kışkırtan bir yazısı vardı. Tan gazetesini ve Tancıları komünistlikle suçluyor ve halkı bu müesseseyi yıkmaya çağırıyordu. Demek ki, bu sabah yapılacak gösteri, önceden ve hükümet tarafından hazırlanmıştı. Hüseyin Cahit'e de böyle bir yazı yazması için emir verilmişti.

Ve

Olay

İçy

Bu durum apaçık olmakla beraber, gözlerime inanamadım. Hüse*yin Cahit, beni sever ve beğenir* görünürdü. Her karşılaşmamızda bana iltifat etmekten geri kalmazdı. Daha bir gece önce kendisiyle bir suvarede buluşmuştuk. Bana teveccühler göstermişti. Demek ki bana böyle güler yüz gösterdiği anda, o, halkı kışkırtan yazısını matbaaya vererek bu dâvete gelmişti. İkiyüzlülüğün ve ahlâk düşkünlüğünün bu derecesine hâlâ şaşarım.

O sabah erkenden üniversiteli gençlerden biri evime telefon ederek bir kısım üniversiteli gencin Tan matbaasını basmaya hazırlandığını bildirdi ve ihtiyat tedbiri olarak matbaaya inmememi salık verdi. Ben tekrar telefonla valiye haber verdim ve ne tedbir aldığını sordum.

— **Merak etme,** dedi. **Matbaan**

MENDERES 1945'te Serteller ile işbirliği yapıyordu

Zekeriya Sertel'in hatıraları

etrafını polis kuvvetiyle kuşattım. Tehlike yok.

O gün, 4 Aralık 1945, üniversiteli faşist gençler ellerinde önceden hazırladıkları baltalar balyozlar ve kırmızı mürekkep şişeleriyle matbaaya saldırdılar. Orada bekleyen polisler ,olup bitene seyirci kaldılar. Vazifelerini yapmaya kalkmadılar. Göstericiler baltalarla matbaa kapısını kırıp içeri girdiler. Makinaları balyozlarla kırdılar. Binanın camlarını indirdiler. İçindeki eşyayı kırıp döktüler. Ellerine ne geçtiyse yakıp yıktılar. Sonra ellerinde kırmızı boya şişeleriyle «Serteller nerede» nağraları ile bizleri aramaya koyuldular. Amaçları, bizi çırılçıplak soyup üzerimize kırmızı boya dökmek ve sonra önlerine katıp sokaklarda «İşte kızıllar» diye gezdirmekti. Bütün bunlar polisin gözü önünde oluyordu. Göstericiler bizi bulamayınca vahşi nağralarla yollara düştüler. Be-

Tan

ının

üzü

oğlu yakasına geçtiler. Orada Sabahattin Ali ile Cami Baykurt tarafından çıkarılan «La Turquie» gazetesinin matbaasına gittiler. Orasını da ırıp döktükten sonra, vapurla Kadıköy'e geçip bizi evimizde basmaya teşebbüs ettiler.

Biz bütün bu olup bitenleri evde telefon başında izliyorduk. Bu son haberi alınca valiyi tekrar aradım. «Aldığınız tedbirin verdiği sonuçtan memnun musunuz» dedim. «Şimdi de faşistler evime geliyorlar. Matbaamı yıktırdınız, bari hayatımıza kastedilmesini önleyin».

Vali özür dilemeye bile lüzum görmedi. Yalnız gene teminat verdi.

— Merak etme, dedi. Olan oldu. Fakat hayatın emniyettedir. Gençlerin bindiği vapurun Kadıköy'e uğramadan Adalar'a gitmesini emrettim. Sizin için tehlike yoktur.

Ve sonra ekledi:

— **Evet, ama şimdi siz nerdesiniz? Evdeyseniz, ihtiyaten başka yere** gidin. Evde oturmayın.

Demek ki evimi de koruyamıyacaktı. Hayatımız da tehlikedeydi. Bu sırada uzaktan gelen uğultular işittik. Uğultu sesleri her dakika bize yaklaşıyordu. Evi bırakıp komşulardan birine sığındık. O günü heyecan içinde geçirdik. Duyduğumuz uğultu, yakındaki Fransız Okulu ile futbol oynayan çocukların çıkardığı gürültü imiş...

Ertesi gün Celâl Bayar ile Adnan Menderes, «Görüşler» dergisi ile hiçbir ilgileri olmadığını gazetelerde ilân ettiler. Tevfik Rüştü Aras, Ankara'dan telefon ederek üzüntüsünü bildirdi.

Suç Bizimmiş...

Hükümet, olaydan önce olduğu gibi, **olaydan sonra da bu cinayeti işleyenlere karşı hiçbir harekette bulunmadı. Güpegündüz bir matbaayı yıkan bu faşist gençlerden hiç kimse tutuklanıp mahkemeye verilmedi. Bu işin İnönü'nün bilgisi içinde ve Saracoğlu'nun verdiği emir üzerine polis tarafından tertiplendiği ve yönetildiği şüphesizdi.** Gösteri yapan ve matbaaya saldıran gençler arasında birçok sivil polis vardı. Saldırıyı asıl bunlar yönetiyordu. Gösteriye katılan gençler de yalnız üniversitedeki gerici ve faşist unsurlardı. O vakit üniversite gençleri iki kümeye ayrılmıştı. Bir yanda faşistler, öte yanda ilerici gençler toplanmıştı. Hükümet ve polis, bu işde, gerici ve faşist gençleri bir âlet olarak kullanmıştı.

Şu garip olaya bakın ki, bu 4 Aralık 1945 olayından birkaç ay sonra, İstanbul'da eski kitaplar satan sahaflardan aldığım bir kitabın içinde şöyle bir kâğıt çıktı. Bu bir mektup müsveddesiydi. Başbakan Saracoğlu'na hitaben yazılmıştı:

«Beyefendi, emrinizi yerine getirdim. Şimdi mükâfatımı bekliyorum». İmza: Yaşar Çimen...

Bu Yaşar Çimen, Bâbıâli'de İtalyan faşizminin propagandasını yapan bir tipti. O günkü gösterilerde elinde balyozla gençlerin önüne geçerek onları kışkırttığı görülmüştü. Demek ki, başbakanın kullandığı adamlardan gibi oydu. Görevini yapmıştı, şimdi ödülünü istiyordu.

Kanun adına, hükümet adına, memleket adına yüz kızartıcı bir rezalet sayılabilecek olan bu 4 Aralık olayından ötürü nihayet kim tutuklandı, bilir misiniz? Biz... Yâni ben, eşim Sabiha Sertel ve Cami Baykurt. Bu olayın sorumlusu ve suçlusu olarak biz hapse atıldık ve biz mahkemeye verildik.

Cezaevi müdüründen en âdi hükümlüye kadar herkes bizi âdeta törenle karşıladı. Cezaevi müdürü, özür diler gibi, ellerini oğuşturarak:

— **Size verilecek odam yok, ben sizi nereye yatırabilirim,** diye üzülüyordu.

Tutuklu kaldığımız üç ay içinde hemen her gün, dostlar, tanıdıklar, tanımadıklar, gazeteciler, okurlar akın ettiler. Herkes gelip kederimize katılmak istiyordu. Gazetelerin hepsi yapılan saldırıyı ayıplıyordu. Yalnız Hüseyin Cahit ile «Vatan» gazetesi sahibi Ahmet Emin Yalman, bizi kabahatli buluyorlardı ve ziyaretimize gelmeyenler yalnız onlar oldu.

Duruşmamız memlekette büyük bir olay yarattı. Yargılanan biz değildik, mahkemenin kendisi, hükümet ve rejimdi. Suçlu biz değildik. Onlardı. Yirminci Yüzyılın ortasında, hürriyet ve demokrasinin faşizmi yenilgiye uğrattığı bir dönemde, hürriyet ve demokrasi istediğimiz için bizim yargılanmamız, memleket hesabına utanılacak bir şeydi. Savunmamızda özellikle bu noktayı belirttik. Âdeta **«Bizi yargılamaktan utanmıyor musunuz?»** diyorduk. Savunmalarımız gazetelerde olduğu gibi yayınlandı. Bütün kamu oyu bizimle beraberdi. Hükümet güç duruma düşmüştü. Çünkü suçlu meydandaydı. Hâkimler, bizim haklı olduğumuzu biliyor ve anlıyorlardı. Ama Ankara'nın emrine uyarak bizi mahkûm ettiler. Bereket versin Yargıtay bu kararı bozdu ve üç ay hapisten sonra tekrar hürriyetimize kavuştuk.

Kavuştuk mu? Hayır. Artık Tan gazetesini tekrar çıkarmak, olanağı kalmamıştı. Kırk yıllık çalışma hayatımın meyvası enkaz hâlinde yatıyordu. Evimiz polisle çevrilmişti. Arkamıza polis takılmıştı. Mahkemeden ve hapisten kurtulmuştuk ama, bu kez daha geniş bir hapishaneye düşmüştük.

O sırada evimiz uzak - yakın dostlarla doldu. Eskiden sadece selâmlaştığımız kimseler bile birdenbire dostumuz oluvermişlerdi. Evimizden çıkmıyorlardı. Candan yakınlarımız bizi uyarıyor, polisin aramıza mutlaka birini soktuğunu söylüyorlardı. Fakat etrafımızı saran ve candan yakınlık gösteren dostların hiç birinden şüphe etmeye cesaret edemiyorduk. Evimize dost diye girenlerden hangisinin polis olduğunu nasıl anlayabilirdik?

O sıralarda evimize en çok gelen dostlardan biri de Cami Baykurt idi. Cami Baykurt, felâket arkadaşımızdı. Hapishanede dostluğumuz kuvvetlenmişti. Her hafta mutlaka bize gelir, akşama kadar bizde kalırdı. Beraberinde gölge gibi, ondan hiç ayrılmayan Özdemir adında bir genç vardı. Bu genç, Demokrat Parti'nin ilk toplantısına katılmak üzere Ankaraya gittiğimizde istasyonda bizi karşılayan adamdı. Sevimli, samimî, candan biriydi. Cami Bey'i gerçekten çok sever, çok sayar görünürdü. Ona bir baba muamelesi yapardı. Cami Bey de onu oğlu gibi severdi. Özdemir, Adnan Menderes ile Tevfik Rüştü Aras'ın yeğenleriydi. Zengin bir aileye mensuptu. İşsizdi. Annesinden gelen parayla geçindiğini söylerdi. Bizi yarı yolda bıraktıkları için Celâl Bayar'la Adnan Menderes'e kızmış görünür ve onları eleştirirdi. Hattâ bizlere Adnan Menderes'in aile hayatının içyüzünü bile anlatmaktan çekinmezdi.

Bu koşullar içinde Özdemir'in samimiyetinden şüphelenmemiz olanaksızdı. günler geçtikçe hepimizin sevgisini kazandı. Evimizin devamlı ziyaretçisi oldu, evimize gelip gidenlerle dostluk ilişkileri kurdu. Kimse de ondan şüphe etmiyordu.

Gel zaman git zaman, 1961'de Demokrat Parti elebaşılarını yargılayan Yassıada Mahkemesinde Özdemir tekrar ortaya çıktı. Mahkemede 1945'ten beri, yâni bizim eve devama başladığından beri polis emrinde çalıştığını itiraf etti. Polisin aramıza soktuğu casusun o olduğu anlaşıldı. Doğrusu çok ustaca çalışmış, hiç birimizde ufak bir şüphe uyandırmamıştı. Rolünü iyi oynamıştı.

Gene o sıralarda evimize sık sık gelmeye başlayanlardan biri de Aslan Kumbaracı adında bir genç gazeteciydi. «New York Times» gazetesinin Türkiye muhabirliğini yapıyordu. Çok zeki, çok kabiliyetli bir gençti. Tan gazetesinde çalışmak üzere bana geldiği zaman tanışmıştık. İngilizce ve Fransızcayı anadili gibi bilirdi. Türkçesi zayıftı. Onun için daha çok yabancı gazete ve ajanslara muhabirlik etmeyi tercih ederdi. New York Times muhabiri olarak da İstanbul'daki yabancı gazetecilerle sıkı fıkı ahbaplığı vardı. Bize geldikte, Amerika'nın yardım adı altında bağımsızlığımıza el attığından şikâyet eder, bu yardıma inanmamak, güvenmemek gerektiğini söylerdi. Böylece bizim de güvenimizi kazanmaya çalışırdı. Peşine polis takılmasından yakınırdı. Bir vesile ile memleketi terkedip kaçtı. Oysa bu gencin İngilizler hesabına çalışan bir casus olduğu sonradan meydana çıktı. Demek ki onu da İngilizler aramıza sokmuştu.

Aradan hayli yıl geçti. Neden sonra ona ilk kez Paris'te rastladım. Beni görünce durdu, utancından elleriyle yüzünü kapadı, sonra yanıma sokularak:

— **Zekeriya Bey,** dedi. **Önce yüzüme tükürün, sonra isterseniz benimle konuşmak lütfunda bulunun.**

Bu, bir itiraftı. Yüzüne tükürmedim ama, iğrenerek uzaklaştım. Bir insan bu kadar alçalabilirdi. Bir daha kendisini görmedim.

SON

Hans Magnus Enzensberger

AMERİKA'YI NİÇİN TERKEDİYORUM

MAGNUS ENZENSBERGER
— Amerika'yı lanetliyor —

— Aşağıda okuyacağınız, çalıştığı bir Amerikan Üniversitesinden ayrılmağa karar veren ve Üniversite rektörüne bunun nedenlerini açıklayan bir yazarın mektubudur. 39 yaşındaki bu genç Alman yazarının adı Hans Magnus Enzensberger'dir. Alman nasyonalizminin yeniden uyanışına karşı savaşan bir derginin yazı işleri müdürü ve aynı zamanda tanınmış bir şair olan Enzensberger'in bu mektubunu ilk defa «The New York Reiew of Books» adındaki Amerikan dergisi yayınlamıştır. ŞİAR YALÇIN tarafından Türkçeye çevrilmiş olan mektubun en önemli pasajlarını okuyucularımıza sunuyoruz. —

Sayın Edwin D. Etherington,
Wesleyan Üniversitesi Rektörü
Middleton, Connecticut.

31 Ocak 1968

Sayın Rektör,

Wesleyan Üniversitesi **«İleri Araştırmalar Merkezi»** üyeliğinden istifamın kabulünü rica ederim. Bu vesile ile, Amerika'daki ikametim süresince bana göstermiş olduğunuz konukseverlikten ötürü size teşekkür etmek isterim. Ayrılışımın nedenlerini izah etmek, gerek size karşı, gerek Üniversiteye ve onun öğrencilerine karşı benim için bir borçtur.

Önce genel nitelikteki düşüncelerimi açıklıyayım. Amerika Birleşik Devletleri'ni yöneten sınıfın ve bu sınıfın politikasını uygulayan hükümetin, yeryüzünün en teklikeli insanları oldukları kanısındayım. Şu veya bu şekilde ve değişik ölçülerde olmak üzere, bu sınıf, dışında kalan herkes için bir tehdit teşkil etmektedir. Bir milyardan fazla insana karşı resmen ilân edilmeyen bir harbi sürdürmektedir: Silâhları, yoğun bombardımanlardan en ince aldatma ve kandırma tekniklerine kadar uzanmaktadır; amacı, dünyanın bütün öteki güçleri üzerinde politik, ekonomik ve askeri egemenliğini kurmaktır. Can düşmanı devrimci dönüşümdür.

Birçok Amerikalılar, memleketlerinin gelişiminden ciddi surette kuşkulanmaktadırlar. Güya kendilerinin adına Vietnam halkına karşı girişilen savaşı şiddetle yermektedirler. Amerikan şehirlerinin gettolarında yürütülen gizli iç savaşa son vermenin çarelerini aramaktadırlar. Fakat çoğunluk hâlâ bütün bu krizlerin kötü bir idarenin sonucu olan ve gerçeklere göz yumulmasından ileri gelen mutsuz tesadüflerden ibaret olduğuna, ve aslında barışçı, dengeli ve iyi niyetli bir büyük devletin trajik hataları yüzünden bu duruma sürüklendiğine inanmaktadırlar.

Ben bu yorumu kabul edemeyeceğim. Vietnam harbi münferit bir olay değildir. Beş kıt'ada birden yürütülen insicamlı bir milletlerarası politikanın en açık, en kanlı görüntüsüdür. Birleşik Devletlerin hâkim sınıfı, Guatemala'da, Endonezya'da, Laosda, Bolivya'da, Kore'de, Kolombiya'da, Filipinler'de, Venezuela'da, Kongoda ve Dominik Cumhuriyetinde patlak veren silâhlı çatışmaların hepsine müdahale etmiştir. Daha birçok ülkeler, Amerikalıların desteği ile, zulüm, suiistimal ve açlık üzerine kurulu rejimlerle idare edilmektedir. Ve ne Avrupa'da, hattâ ne de Amerika Birleşik Devletleri'nde kimse artık kendisini emniyette hissetmemektedir

Açıkladığım bu basit hakikatlerin beklenmedik ve orijinal hiç bir yönü yoktur. Benden evvel bir çok Amerikalılar Baran ve Horowitz, Hubermann ve Sweezy, Zinn ve Chomsky gibi · bu durumu bütün delilleri ve ayrıntılarıyla açıklamışlardır. Fakat anladığım kadar Amerikan Üniversite çevreleri bu yazarların eserlerini pek ciddiye almamaktadırlar. Onları modası geçmiş, can sıkıcı şeyler, paranoyak bir muhayyilenin mahsulleri, ya da komünist propagandası olarak görmektedirler. Genellikle batılı aydınların müdafaa mekanizmalarını teşkil eden ve kendi kendilerini aldatan bu bahanelere daha yakından değinmek isterim

Birinci [illegible] ilişkindir. Toplumumuz, birçok galiz ve müstehcen kelimelere karşı âdeta muafiyet kesbederken, öte yandan bazı sözcükler, örneğin **«sömürü»** ve **«emperyalizm»** gibileri, iyi terbiye görmüş insanların konuşmalarından oy birliği ile çıkarılmıştır.

Politika yorumcuları onların yerine bir takım dolambaçlı ifadeler kullanmağa başlamışlardır. Bazı sosyologlar hâkim sınıfların varlığını dahi inkâr edecek kadar ileri gitmişlerdir. Anlaşılan, **«sömürü»** kelimesini ortadan kaldırmak, bazı kişilere sömürünün kendisini ortadan kaldırmaktan daha kolay görünmüştür.

İkinci bir savunma aracı da, psikolojiyi bir kalkan gibi kullanmak olmuştur. Bir avuç nüfuzlu insanın dünyanın geri kalan kısmını tehlikeye sokabileceğini düşünebilmek için insanın akıl hastası olması lâzımdır, diyenlere rastladım. Yani hastanın şikâyetlerini dinlemektense kendisini müşahade altına almak daha yerinde olur demeğe gelir bu. Ne var ki, insanın kendisini amatör psikiyatri mütehassıslarına karşı savunması kolay değildir.

Birkaç önemli noktaya değinmekle yetineceğim. Herhangi bir gizli anlaşma olduğunu öne sürmüyorum, esasen bunun için bir sebep de yoktur. Sosyal bir sınıf, ve özellikle hâkim bir sınıf gizli bağlarla değil, gün ışığı gibi ortada olan ortak çıkarlarla birleşmiş ve kenetlenmiştir. Bir takım umacılar, canavarlar icat etmiyorum. Herkesin bildiği gibi, banka müdürleri, generaller ve büyük sanayiciler, resimli romanlarda görülen kana susamış ifritlere benzemezler: aksine bunlar, çok zaman da oda musikisinden hoşlanan, bir ölçüye kadar insansever, sözü sohbeti çekilir kişilerdir. Çılgınlıkları karakterlerinden değil, sosyal fonksiyonlarından meydana gelir.

Nihayet, bu cins itirazları silip süpürmek için başvurulan klâsik bir müdafaa vasıtası vardır: komünizm propagandası iddiası. Pek de yeni sayılamayacak olan bu itham beni korkutmuyor. Çünkü müphem, yanlış ve saçmadır. Bir kere, tek başına **«komünizm»** kelimesi anlamını kaybetmeğe başlamıştır; çok zaman biribirine aykırı olan çeşitli fikirleri ifade eder hale gelmiştir. İkincisi, Amerika'nın dış politikası hakkındaki düşüncelerime, her nedense, Yunan liberalleri, lâtin Amerika başpiskoposları, Norveç'li köylüler ve Fransız sanayicileri de katılmaktadırlar!

Maalesef Amerikalıların çoğunluğu, kendilerine ve memleketlerine dünyanın başka yerlerinde ne gözle bakıldığının farkında değillerdir. Ben ise, Mexico sokaklarındaki turistlere olsun, Uzak Doğu şehirlerindeki izinli askerlere olsun, İtalya ve İsveç'te seyahat eden işadamlarına olsun halkın nasıl baktığını gözlerimle gördüm. Aynı bakışlar dünyanın her yerinde sefaretlerinize, destroyerlerinize ve armalarınıza da çevrilmektedir. Bu bakışlarda şüphe, kuşku, öfke, korku, haset, kin ve nefret biribirine karışmış ve tüm bir küçük görmede birleşmiştir. Artık dünyanın hiçbir başkentinde halk içinde görünmeye cesaret edemeyen Başkanınız bile bu bakışlardan kendini kurtaramamaktadır.

Ben, Başkanınız gibi, kollektif zorbalık ve suçluluğa inanmıyorum. O, Kore'deki Amerikan askerlerine şöyle seslenmişti: **«Unutmayınız ki biz, üç milyar insanın yaşadığı bir dünyada sadece iki yüz milyon kişiyiz. Ötekiler bizim olan herşeye göz dikmişlerdir, fakat istediklerini alamıyacaklardır.»** Evet, hepimizin üçüncü dünyanın hânı yağmasına iştirak ettiğimiz bir hakikattir. Dobb ve Bettelheim, Jalée ve Robinson gibi iktisatçılar, az gelişmiş halde kalmaları için özel bir itina gösterdiğimiz fakir memleketlerin bizim ekonomilerimizi beslediğini yeteri kadar kanıtlamışlardır.

Ancak M. Johnson Amerikan milletini ganimetini sonuna kadar müdafaa etmeğe azimli bir dev gibi göstermeğe çalışmakla fazla ileri gitmektedir. Amerika'da, Johnson'a rağmen, S.N.C.C, S.D.S. ve Resist gibi (!) dernek ve teşekküllerin Avrupa'daki emsalleriyle kıyaslanamıyacak derecede şiddetli mücadeleleri her türlü takdir ve sitayişin üstündedir.

Bununla beraber, memleketinizin dünyaya yaptıkları size siyasi bir sorumluluk yüklemektedir. Almanlar bunu, iki dünya harbi sonucunda zararlarına olarak anlamışlardır. Ve memleketiniz bana, bir çok bakımlardan, Almanya'nın 1930'lardaki durumunu hatırlatmaktadır. Bu mukayesemi reddetmeden önce, düşününüz ki bu tarihte henüz hiç kimse gaz odalarının ne sözünü işitmiş ne de inşasını düşünmüştü, ve saygı değer devlet adamları Berlin'e giderek Hitler'in elini sıkıyordu. İnsanların çoğu Almanyanın dünyaya hükmetmeğe hazırlandığına inanmak iste

miyordu. Ancak herkes ırk ayırımlarının ve buna dayanan baskı ve zulümlerin alabildiğine arttığını, askeri bütçenin tehlikeli bir şekilde yıldan yıla yükseldiğini ve Almanya'nın İspanyol Cumhuriyetçilerine karşı girişilen savaşa gittikçe daha fazla daldığını görüyordu.

Fakat kıyaslamayı burada durdurmak gerekiyor. Bugünkü efendileriniz sadece Nazi'lerin rüyalarında bile göremedikleri bir tahrip ve imha gücüne sahip olmakla yetinmeyip o uzak devirlerde kimsenin aklına dahi getiremediği incelikte ve ustalıkta teknikleri geliştirmişlerdir.

Sözlü itiraz ve muhalefet bugün belli kurallar altında, hoş görülen, izin verilen, hattâ bir dereceye kadar kudretliler tarafından teşvik edilen zararsız bir spor haline gelmiştir. Üniversiteler bu şüpheli oyun için müsait bir saha olmuştur. Tabii ki, açıkça yürütülecek bir sansür ve tenkil sisteminin, bugün istifade ettiğimiz nazik ve aldatıcı hürriyetlerden daha iyi olacağını ileri sürmek için en aşağılık cinsinden bir sekter olmak lâzımdır! Ne var ki, bizzat bu hürriyetlerin, müesses nizama karşı gelenlerin yerini belli ederek başlarına dert açtığını ve onlara tuzaklar kurduğunu görmemek için insanın ahmak olması lâzımdır...

Bana göstermiş olduğunuz kolaylıkların kolumu kanadımı kırmak sonucunu doğuracağını, verdiğiniz garantilerle dâvetinizi kabul etmekle dinleyici ve okuyucularımı kaybedeceğimi ancak üç ay sonra anladım. **«Bir aydın hakkında hüküm verebilmek için onun fikirlerini incelemek kâfi değildir. Önemli olan, düşünceleri ile eylemleri arasındaki uygunluktur.»** Régis Debray'nin bu cümlesini, halen içinde bulunduğum vaziyette, kendime mal edebilirim. Söylediklerimi hakikaten düşündüğümü isbat edebilmek için, buradaki faaliyetlerime son vermem gerekiyor. Zira bu şartlar altında burada bulunmam, söyleyeceklerimin bütün değerini sıfıra indirir.

Küba'ya gitmeğe ve orada uzun zaman için çalışmaya karar verdim. Bu yaptığım asla bir fedakârlık değildir: sadece Küba halkından, Wesleyan Üniversitesi öğrencilerinden öğrenebileceklerimden daha çok şey öğrenebileceğime ve orada burada daha faydalı olacağıma inanıyorum.

Size bu mektubu yazmak, misafirperverliğinizden dolayı teşekkür etmek için elbette yeterli bir vasıta değildir, ve yanınızda geçirdiğim üç aylık huzurun karşılığı olarak daha fazla bir şey veremediğim için üzgünüm. Özel durumumun yeryüzündeki öteki insanlar için bir önemi ve değeri olmadığını anlıyorum. Fakat yine de su yüzüne çıkardığı sorunların yalnız beni ilgilendirmediğine inanıyorum. Bu bakımdan, yapabildiğim kadar, aleni cevap vermeme müsaade ediniz.

Saygılarımla...

---

(1) S.N.C.C. (Student Non - violent Coordinating Committee), S.D.S. (Students for a Democratic Society) ve Resist, zencilerin hakları için ve Vietnam harbi aleyhinde mücadele eden sol hareketlerdir.

işçi

Sendika Derebeylikleri

Kemal SÜLKER

Ankara'da başlayan Yapı—İş Sendikası Kongresi, çıkar peşinde koşan bir yöneticinin öldürdüğü sendika Genel başkanı Tahir Öztürk'ün yerine yeni bir genel başkan da seçecektir. Rahmetli Fukara Tahir'in öldürülmesi, işçi sendikalarında boy gösteren çıkarcı yöneticilerin varlığı üzerine ışık serpilmesine yol açmıştı. O zaman, gangster sendikacılık deyimi, bu olaya uygun düşmüştü. Evvelce kongre raporlarında yer olan **«gangster sendikacılık»**ın böyle acı bir meyva vermesi pek beklenmiyordu. Ancak çıkar çatışmasının cinayet işlenecek hâle gelmesi, bir kısım sendikacıların yüreğine korku düşürmekle kaldı.

Ne var ki, işyeri muhasebesine toptan aidat kesme olanağı tanınınca işçi sendikalarının gelirleri bir anda kabardı ve sendikalar, çıkarcı kişiler için iyi bir geçim yeri oluverdi. Ne sosyal politika, ne ekonomi, ne de Türkçe bilen çok sayıda boy beyleri, iş akdi yaptıkları bazı hukukçularla işbirliği halinde işçileri kandırmanın yollarını rahatlıkla buldular. Poz poz resimler çektirerek, **«susan hatip»** rolünde görünüp, maaşa bağladıkları bir iki gazetecinin **«yılın sendikacısı»** gibilerden pöhpöhleriyle şişinerek marifetlerine devam ettiler.

İşçilerin haklarını gözetir görünüp, onları oyalayan ve işverenlere teslim olan bu gibi sendikaları en iyi tanıyacaklar elbette işverenlerdi. İşverenler aslında, işçilerden önce bilinçlenip örgütlenen bir sınıfın mensuplarıdır. Bu bakımdan ne kadar çıkar ve kâr peşinde koşarlarsa koşsunlar, işletmelerinin yarınını, en az bugünkü verimi ve işyerindeki huzur kadar düşünmekten kendilerini alamazlar. Geçici çıkarlarını öne alıp, sürekli yaralarını iteleyemezler. Bu nedenle Türkiye Medeni Eşya Sanayicileri Sendikası (kısaca MESS)nın bir yayını dikkati çekti.

Toplu sözleşme yetkisini alan sendikaya karşı, Zonguldak işçilerinin gösterdikleri ağır tepki üzerine MESS, çıkarcı sendikacılığı yeren bir yazısında gangster sendikacılık yerine SENDİKA DEREBEYLİKLERİ'nden söz etti ve şu gerçekleri dile getirdi:

«Sendikacılığın ve toplu sözleşme rejiminin bu dejenerasyonu, Türk ekonomisini menfi yönden etkilemekte, işçi-işveren münasebetleri ve iş ahlâkı tehlikeli bir şekilde kemirilmektedir.

Meri kanunlar, sendika yöneticilerini işçilerden fazla koruduğundan (biz bu kanıda değiliz. K. S.) **ve yönetici gurubuna eline geçirdikleri bir kaç işletmede, işçileri kıskıvrak bağlayarak devamlı gelir temin ettiğinden, bugün çalışma hayatımız, muhkem sendika derebeyliklerinin birbirlerine karşı hâkimiyet mücadelesine sahne olmaktadır.»**

Gerçekten de sendikalara musallat olan bu çıkarcılar, hiçbir ahlâk kuralı ve meslek disiplini tanımadan işçileri aldatmanın, kendilerine çıkar yaratmanın peşine düşmüşlerdir. Türk—İş Konfederasyonu içinde devrimci örgütlere karşı ortak cephe kuranlar, kendi aralarında kıyasıya birbirine girmektedir. Tüm Gıda-İş'in Müskirat - Tütün Federasyonu'na karşı çıkışları, Türk-İş yöneticilerini en ağır sözlerle suçlamalarının ve kötülemelerinin altında bir kısım yöneticilere hâkim olan kişisel duygular yatmaktadır. Tekel işçilerini birbirine karşı çıkaran bu mücadele henüz başlangıç noktasındadır ve korkarız istenmeyen, çözüm getirmeyen sert kavgalara kadar varacaktır.

Öte yandan, yine Türk-İş gurubu içinde Tarım-İş Sendikası, çıkar ve gelir sevdasıyla Oleyis'in işkolu alanında bir işyerindeki işçileri kendi aidat mekanizması içine düşürebilmek için tampon sendika kurma yolunu seçmiştir. Böylece Tarım-İş'in kurdurduğu ve koruduğu Eğlen-İş, Atatürk Orman Çiftliği, hayvanat bahçesi ve mutfak işyerinin işçilerini aidata bağlamaya çalışmıştır. Bu çaba boşa gitmiştir. Şimdi Türk-İş'in üyesi Oleyis, meslek ahlâkına aykırı bulduğu davranışından dolayı Tarım-İş'i Türk-İş Onur Kurulu'na verdirmeye çalışmaktadır. Demek ki sendika derebeyliklerine, **«tampon sendikacılık»** da eklenmeye başlamıştır.

İşçilerden çok, kendilerini düşünen ve ona göre davranan türedi sendikaların son zamanlarda modaya uyarak din sömürücülüğüne başladıklarını üzüntüyle görmekteyiz. Bir sendika, Lâstik-İş'e çamur atmak için yayınladığı bildiride **«bu vatanı seven, dinine saygılı..»** demeye başlamıştır. Sanki büyük bir savaşa katılmışlarcasına **«sizler de doğru, namuslu, şerefli, haysiyetli, milliyetçi ve Atatürkçü olup dininize bağlı ve saygılı olduğunuza göre...»** diye ahkâm yürütmektedirler. Din sömürücülüğünün işçi sendikalarına bulaştırılması; din ve dil ayırımı, ırk ve inanç ayrımı gözetmeyen sendikacılığa yeni bir darbe vurmak olacaktır.

İşçi sendikaları, şunun bunun maşası olanların saldırılarından temel konulara gereği kadar vakit ayıramamaktadır. Nitekim, devrimci sendikalara ve ilerici güçlere karşı bu maşaların ve çıkarcıların saldırıları Çalışma Bakanı'nın, işverenlerle işbirliği yaparak hazırladığı yeni hak kısıtlamasına karşı gösterilen tepkiyi azaltmaktadır. Çalışma Bakanı işsizlik sigortası kurulacak diye, kıdem tazminatlarına satır atmaya heveslenen işverenlere geniş umutlar vermiştir.

İşverenlerin görüşü belli: İşverenin kesesinden çıkacak olan kıdem tazminatı işverene kalsın, ama işçiye kıdem tazminatı tutarı kadar bir meblağ, işçinin ücretinden kesilen primlerin toplandığı Sosyal Sigortalar Kurumu veznesinden verilsin! Yâni işçi, kendisine sağlık yardımı yapılsın diye verdiği parayı, kıdem tazminatı diye geri alsın ve sağlığı korunmasın!

Aslında hukukçular ve sosyal politika ile uğraşanlar bilirler ki; kıdem tazminatı, mahiyeti bakımından uzun tartışmalara yol açmış, ama sonunda kıdem tazminatının işsizlik sigortasından da, ikramiye biçiminde görülmesi tezinden de ayrı nitelikte olduğu hükmüne varılmıştır. Fakat işverenler, kazançlarından ne kadar az ödeme yaparlarsa o kadar sevinen kişiler oldukları için, ortamı kıdem tazminatını işçilerin primlerine yüklemeye elverişli bulduklarından düzenli bir çalışmaya koyulmuşlardır.

Çalışma Bakanı da hiçbir şey söylemeden konuşmanın sırrına eren nâdir bakanlardan biri olarak, havada lâflarını parlamento tutanaklarına bol bol geçirmiştir:

«Hükûmetimiz sermaye, tabiat ve insan gücü kaynaklarını plân hudutları içinde seferber etmiştir. Demokratik nizamın en kıymetli varlığı olan insan, bu hedefe varmada ilk sırayı işgal etmektedir. Bu anlayış içinde, Bakanlığımız, çalışanların insan şeref ve haysiyeti ile mütenasip bir seviyeye ulaşmasının ideal olarak gerçekleşmesini benimsemiş bulunmaktadır.»

Bu ninni'ye rağmen D cedvelinde yer alan işçiler bir çok sosyal haklardan yoksun kalmakta devam ediyor. D cedveli **«insanları»** hastalansa, barem içi memurlardan çok farklı olarak ancak iki ay hasta olma özgürlüğüne sahiptir. İki ayı bir gün geçirirse işten atılır. Barem içi «insan» ise değil iki ay, iki yıl da hasta olma hürriyetine sahiptir ve işinden atılmaz.

«İnsan sevgisi»ne dayanan Devri Süleyman'da tarım işçilerini koruyan hiç bir sosyal güvenlik kurumu yoktur. Ücretleri insanlık onuruna aykırıdır.

Tarım işçilerinin çalışmalarını düzenleyen hiç bir yönetmelik de yoktur. Dahası var: İşçilerin tümü sigortalı değildir. İşçilerin ailelerinin tümü, sigortalardan yararlanmamaktadır. v. s.

Bakanlara, milletvekillerine de gönderilen bir mektup var: Enerji İş sendikası hazırlamış. Ne işçi, ne memur sayılan D cedvelindeki yüz binlerce **«insan»**ın hakkını korumak istiyor. Diyor ki mektup:

D cedvelinde adı geçen bizleri devlet düşünmüyor. Çünkü Bareme dahil devlet memuru değiliz.

D cedvelinde adı olan bizleri işçi sendikaları da koruyamıyor. Çünkü Yargıtay Hukuk Kurulu, işleyen toplu sözleşme düzenini kökünden bozdu, bizi işçi saymadı.

Peki, bizi kim koruyacak?

İsterler ki bu çilekeş D cedveli «insanları»:

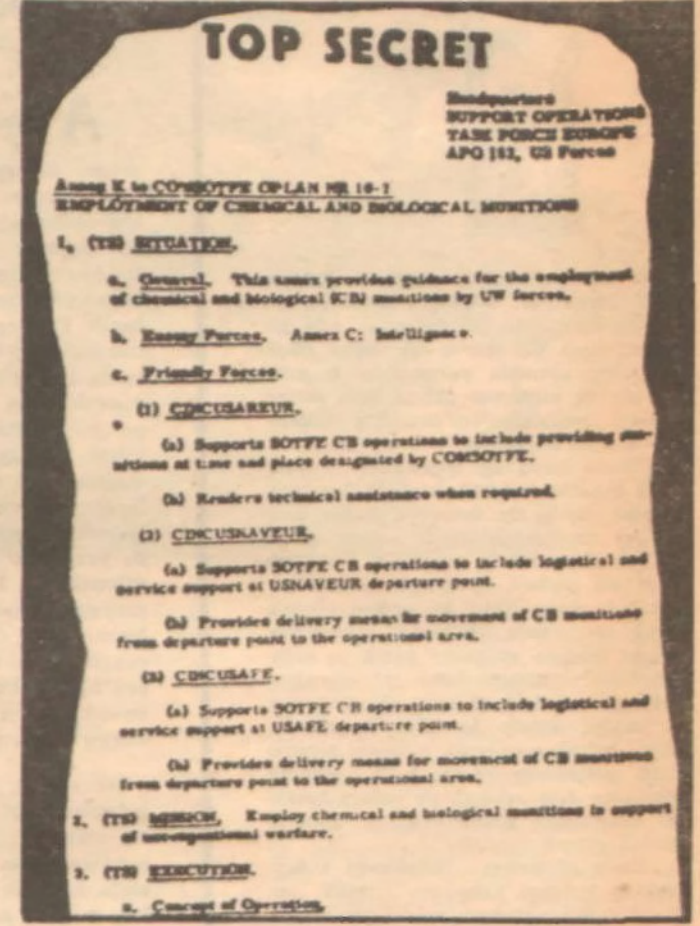
Bir tasarı sunulsun Meclis'e ve 7244, 3656 madde 19 ve 3659 madde 10 sayılı kanunlar şümulünde bulunan bütün hizmetliler 931 sayılı İş Kanununun 1. maddesi ile birleştirilsin.

Herhalde Çalışma Bakanlığı bu yolu seçmeyecektir. Çünkü **«insan sevgisi»**, bu yüz binlerce insanın alıştıkları yerden edilmesine müsaade etmez. Onlar D cedvelinde otura dursunlar. «İktidarımız» kimseyi yerinden etmeyecektir!

Amerika'nın Türkiye ve Avrupa'yı mahvetme plânları

● Açıkladığımız **«Çok Gizli»** belgelere göre, bir savaş halinde Amerikan Kuvvetleri, tıpkı Vietnam'da olduğu gibi yasak «biyolojik ve kimyasal silâhlar» kullanarak bitkisel hayatı tamamen öldürecek ve bu bölgeyi çöl haline getirecektir.

TOP SECRET

Headquarters
SUPPORT OPERATIONS
TASK FORCE EUROPE
APO [illegible], US Forces

Annex K to COMSOTFE OPLAN NR 10-1
EMPLOYMENT OF CHEMICAL AND BIOLOGICAL MUNITIONS

1. (TS) SITUATION.

a. General. This annex provides guidance for the employment of chemical and biological (CB) munitions by UW forces.

b. Enemy Forces. Annex C: Intelligence.

c. Friendly Forces.

(1) CINCUSAREUR.

(a) Supports SOTFE CB operations to include providing munitions at time and place designated by COMSOTFE.

(b) Renders technical assistance when required.

(2) CINCUSNAVEUR.

(a) Supports SOTFE CB operations to include logistical and service support at USNAVEUR departure point.

(b) Provides delivery means for movement of CB munitions from departure point to the operational area.

(3) CINCUSAFE.

(a) Supports SOTFE CB operations to include logistical and service support at USAFE departure point.

(b) Provides delivery means for movement of CB munitions from departure point to the operational area.

2. (TS) MISSION. Employ chemical and biological munitions in support of unconventional warfare.

3. (TS) EXECUTION.

a. Concept of Operation.

GİZLİ BELGE, No. 1
— Yasak silahları kullanma planını açıklıyor —

Amerikan emperyalizminin sırf kendi çıkarlarını sürdürmek için, müttefik göründüğü ülkelerin insanlarını dahi ölüm çemberi içine soktuğu her geçen gün yeni yeni belgelerle ortaya çıkmaktadır. Bu sayfalarda açıkladığımız **«çok gizli»** belgeler, Amerikan silâhlı kuvvetlerinin bütün Avrupa'yı ve bu arada Türkiye'yi nasıl bir kimyasal ve biyolojik savaş tehdidi altında bulundurduğunu ispatlamaktadır.

Bilindiği gibi, Birleşik Amerika, Vietnam Savaşı'nda uluslararası anlaşmaları hiçe sayarak masum insanlara karşı biyolojik ve kimyasal silâhlar kullanmakta tereddüt etmemekte, havadan ormanlık bölgelere ve tarım alanlarına atılan bu silâhlar bitkisel hayatı tamamen mahvetmektedir. İşte bu yüzdendir ki, Birleşik Amerika, geçen yıl Russell Mahkemesinde insanlık dışı bir savaş sürdürdüğü için mahkûm edilmiştir.

Birleşik Amerika'nın kullandığı biyolojik ve kimyasal silâhlar, ürünleri yok etmekte, yeşillikleri soldurmakta ve atıldıkları bölgelerde uzun yıllar yeniden bitkisel hayatın başlamasına imkân vermemektedir.

Mahvolmuş bir yeryüzü yaratan bu silâhların kullanılması, 1925 Cenevre Protokolü ile yasaklanmıştır. Bu yasağa rağmen Vietnam'da hiç tereddüt etmeden biyoloji ve kimyasal savaş sürdüren Amerika, acaba aynı savaşı dünyanın başka bölgelerinde de deneyecek midir? Hemen her gün insan aklının almayacağı yeni çılgınlıklar gösteren Birleşik Amerika'nın bir gün bu silâhları kendilerine karşı da kullanıp kullanmayacağı bütün insanlığı endişelendirmektedir.

İtalya'da yayınlanan haftalık ABC Dergisi 17 Mart 1968 tarihli sayısında **«Muhtemel bir savaş durumunda Amerikalılar da Avrupa'da kimyasal ve biyolojik silâhlar kullanabilirler mi?»** sorusunu sorduktan sonra şu cevabı vermektedir:

— Evet!

Dergi, Amerika'nın Avrupa'da ve bu arada Türkiye'de her an için sahneye koyabileceği biyolojik ve kimyasal savaş konusunda şu açıklamalarda bulunmaktadır:

«Avrupa'daki Amerikan kuvvetlerinin özellikle biyolojik ve kimyasal araçları kullanmakta uzman birliklere sahip olduğunda aslâ şüphe yoktur.» «Avrupa'daki Amerikan Kuvvetleri Başkomutanlığı» **nın ve** «Avrupa İkmal Kuvvetleri Komutanlığı» **nın iki belgesi bu hususu kamtlamaktadır. Bu iki belge, kimyasal silâhların kullanılması durumlarını ve bunları kullanmakla görevli uzman birliklerin ayrıntılarını göstermektedir.**

Belgelere baktığımızda «Top Secret - Çok gizli» **kaydını görüyoruz. Albay Charles Boswell tarafından imzalanan ve** «Avrupa İkmal Kuvvetleri» **başlığını taşıyan birinci belgede talimatların sırası belirtilmektedir.** «Cincusareur, Cincusnaveur og Cincusafe» **sözcükleri, şifrede, bu kuvvetlerin amacını göstermektedir. Şifre çözüldüğünde kimyasal biyolojik silâhların inkonvensiyonel mücadelelerde destek olarak kullanılacağı ifade edilmektedir.**

Aynı belgede «icra» **bölümünde, kimyasal ve biyolojik araçların özellikle ağaçların yapraklarının tahribi, bitkilerin öldürülmesi ve ürünlerin yokedilmesi amacıyla kullanılabileceği belirtilmekte ve hangi hallerde bu silâhların kullanılmasının gerekeceği tespit edilmektedir.**

Aynı belgede bu silâhların «Comsofte» **tarafından denet-**

TOP SECRET

HEADQUARTERS
UNITED STATES EUROPEAN COMMAND

ECJC-3 — APO 128, US Forces, October 1963

SUBJECT: Change 3 to USCINCEUR OPLAN NR 100-1 (U)

TO: See DISTRIBUTION

1. Forwarded herewith is Change 3 to USCINCEUR OPLAN NR 100-1.

2. The purpose of this Change is to publish Annex N, Civil Affairs.

3. Subject Change consists of new and revised pages. Addressees are requested to remove old pages and enter new or revised pages as listed below.

Title	Remove Old Pages	Enter New Pages
Table of Contents	iii	iii
Basic Plan	12	12
Annex N		N-1 thru
Appendix 1 to Annex N		1-2
Appendix 2 to Annex N		1-2
Appendix 3 to Annex N		1-4
Appendix 4 to Annex N		1
Appendix 5 to Annex N		1
Appendix 6 to Annex N		1-2

4. Notation regarding this Change will be made on the "Record of Changes and Corrections" sheet. Rescinded pages will be destroyed in accordance with pertinent service regulations.

FOR THE COMMANDER IN CHIEF:

B. E. Spivy
B. E. SPIVY
Major General, US Army
Director, J-3 Division

1 Incl
Change 3 to USCINCEUR OPLAN NR 100-1 (U)

Regraded UNCLASSIFIED upon

GİZLİ BELGE, No. 2
— Yasak silahların nasıl kullanılacağını açıklıyor —

lenmesi şartıyla bölgesel ve sivil kuvvetlerin eline de verilebileceği *söylenmektedir*.

İkinci belge ise, Avrupa'daki Amerikan Kuvvetleri Başkomutanlığı'nın bir emridir ve Kumandan B. E. Spivy'nin imzasını taşımaktadır. Bu belge, önceden tesbit edilmiş plânların teferruatını belirtmektedir. Askeri plânlar zaman zaman değişikliğe uğrayabilirse de, bu plân, «Operation Plan Uscinceur NR 100 - 1» işaretiyle klâsifiye edilip sabit duruma *getirilmiştir*. Belge «*kimyasal*, biyolojik ve radyolojik savaş operasyonu «alt başlığını taşımaktadır.

Bütün bunlar göstrmektedir ki, Amerikan Silâhlı Kuvvetleri Avrupa kıtasında bir savaş plânlarken, ormanların ve tarım ürünlerinin yokedilmesi ihtimalini de önceden göz önünde bulundurmaktadır. Yani, Avrupa, özellikle sivil halkı hedef alan tipte bir savaşın tehdidi altındadır. Sadece savaşanlar değil, kadınlar ve çocuklar, bütün insanlar Vietnam'da olduğu gibi toptan yok edilecektir. Avrupa ülkeleri, bir ot tanesinin bile yetiştirilmesine imkân vermeyen bir *çöl, ay gibi boş bir alan* haline gelecektir.

Bu korkunç ihtimaller karşısında gayriinsani ve canice plânlardan sorumlu askeri kişiler, bunların günümüzün savaş tekniğindeki gelişmelere uygun teoriler olduğunu söyleyeceklerdir. Bir ülkeyi çöl durumuna düşürmek konusundaki düşincelerin, bir ipotez olarak plânlanması dahi suçtur. Ayrıca şu da var ki, Vietnam'da olup bitenler, Amerikalıların bu plânları uygulamakta bir an bile tereddüt etmeyeceklerini göstermektedir.»

İtalyan dergisinin yayınladığı belgeler ve yaptığı açıklamalar, Türkiye de dahil, bütün Avrupa'nın nasıl insanlık *dışı* bir komplo ile karşı karşıya bulunduğunu ispatlamaktadır. Bu silâhlar bir savaş halinde kullanıldığı takdirde Türkiye de derhal bir çöl haline gelecek, Amerika Birleşik Devletleri'nin korunması uğruna *bütün Avrupa insanlarıyla* birlikte 32 milyon Türk halkı da açlığın pençesinde mahvolacaktır.

Bunlar, Pentagon'un hazırladığı ve sadece Amerikan generallerince bilinen plânlardan sadece biridir ve bir İtayan gazetesi tarafından ele geçirilerek günışığına çıkmıştır. Pentagon'un ve gerek Avrupa'daki, gerekse Türkiye'deki Amerikan kuvvetleri karargâhlarının kasalarında kimbilir milyonlarca insanın hayatına kastedecek daha ne meş'um plânlar mevcuttur ve bunların hiçbirinden hayatları üzerine kumar oynanan insanların haberi yoktur.

Ve bu plânların gizlenmesinde, Amerikalıdan çok Amerikancı olan dümensuyu politikarları en büyük ihanetleri göze alarak Pentagon'un savaş çılgınlarından daha büyük gayret sarfetmektedir.

ANT bu belgeleri Türkiye'de de yayınlamak suretiyle Türkiye halkına karşı görevini yerine getirmiştir; bu belgeleri yalanlama gayretleri ise, o gayretlerin sahiplerinin ihanetini ortaya koyacaktır.

DIŞ YORUM

Türkiye Bulgar ilişkileri

Hüseyin BAŞ

BAŞBAKAN JİVKOV
— Yeni ilişkilere doğru —

Sovyet Hükümeti'nin 1953 Mayıs'ı sonunda Türkiye'nin güvenliğini tehdit eden ünlü toprak istekleri ipoteğini kaldırması, Stalin putunun yıkılmasını izleyen «barış içinde birlikte yaşama» ilkesinin doğu - batı ilişkilerinde platform olarak kabul edilmesi, Türkiye ile doğulu komşuları arasındaki ilişkileri olumlu yönde etkilemiştir.

Kruşçef'in iş başından uzaklaştırılmasını izleyen dönemde Sovyetler Birliği ve öteki doğu ülkelerinde görülen politik gelişmelerin, tıpkı General De Gaulle'ün her türlü ipoteklerden arınmış gerçekçi politikasıyla Doğu'ya açılmakta oynadığı uyarıcı rol gibi, buz çözümünde birinci derecede etkili olduğu genellikle teslim edilen bir gerçektir.

Bununla birlikte, doğu - batı arasındaki buzçözümünün uluslararası ilişkiler bakımından tam bir başarıya ulaşması için gerekli ortamın dünden bugüne yaratılmış olduğunu söylemek de elbette mümkün değildir. General De Gaull'ün gerçekçi politikasını temellendirdiği «Avrupa'da bir Sovyet tehlikesinin artık varit olmadığı» düşüncesinin bir bölgedeki ilişkilerin olumlu yönde dinamiğini teşkil etmesine karşılık, Amerika'nın Vietnam ve Ortadoğu'da sürdürdüğü saldırgan politika, doğu ile batı arasındaki genel buzçözümünü ciddi olarak engellemekte devam etmektedir.

Doğu'ya açılma böylece bu iki temel meselede Amerika'nın «tutucu gücü»nden kurtulup bağımsız bir politika izlenmesi ölçüsünde gerçekleşmektedir. Bu olgunun en belirgin örneğini General De Gaulle'ün Fransa'sı vermiştir. Cezayir'de kolonyalizm ipoteğini sırtından atmak, Vietnam'dan Ortadoğuya kadar her yerde emperyalizme somut bir biçimde cephe almak, Fransa içinde ve Avrupa'da Amerika'nın ekonomik hegemonyasına karşı etkinlikle savaşmak, kıta Çin'ini tanımak, karşılıklılık ilkesine dayan dürüst politika izlemek, askeri paktlardan sıyrılmak, Guallist politikanın temel çizgisini teşkil etmektedir.

Batı ülkelerinin barışı tehdit eden ipoteklerden kurtuldukça, Amerikan hegemonyasından sıyrıldıkça, doğuya açılmada Fransa'yı *izleytecekleri* muhakkaktır. Bu yarış başlamıştır. Bu yarış sürüp giderken, gerek tarihsel ve kültürel bağları, gerekse coğrafi konumu itibariyle çoğu batı ülkelerinden daha avantajlı durumda bulunan Türkiye'nin durumu nedir?

Türk dış politikası 1960'dan başlayarak üçüncü dünya ve doğu ülkeleriyle ilişkilerini geliştirme çabası içindedir. Bu çabalar 1964'ten itibaren somutlaşmış, Sovyetler Birliği başta olmak üzere doğulu kapı komşularımız, Romanya, Yugoslavya, Bulgarestan ile verimli ilişkilerin kurulması yönünde gelişmeler kaydedilmiştir. Önceki yıl ülkemizi ziyaret eden Bulgar Dışişleri Bakanı Başev'den sonra ilk kez bir Bulgar Hükümet Başkanı Todor Jivkov'un doğu ülkeleri nezdindeki müstesna kişiliği, bu ziyareti sadece iki komşu ülke arasındaki ilişkilerin gelişmesi açısından değil, Türkiye'nin bütün doğulu ülkelerle olan ilişkileri açısından da büyük önem taşımaktadır.

Türkiye'nin doğu ülkeleriyle ilişkilerinde Bulgaristan, tarihsel bağlar açısından olduğu gibi, coğrafi konum ve karşılıklı ulusal çıkarlar açısından da apayrı ve özel bir yere sahiptir. Gerçekten de Bulgaristan, 1949'dan itibaren uygulanan beş yıllık kalkınma plânlarıyla ve özellikle Jivkov'un parti sekreterliğine getirilmesinden sonra, gerek endüstride, gerekse tarımda son derece önemli gelişmeler kaydetmiştir. Sanayi üretimi 1939 yılına oranla 27 kat artmış, tarımdaki gelişme savaş öncesi dönemine oranla tamamen makinalaşarak yüzde 78 oranında *bir üretim artışına* ulaşmıştır. *Beş yıllık* plânların ağırlığını teşkil eden elektrifikasyon dalında büyük başarı sağlanmış, enerji üretimi 1939'daki 266 milyon kilovatsaatten 1967'de 13 milyar 600 milyon kilovatsaate yükselmiştir.

Bulgar ekonomisi 1962'de yapılan sekizinci parti kongresinde alınan kararlar uyarınca ekonomiyi verimlilik açısından ele alan bir dizi reformlara girişmiş ve bu reformlar genel olarak, Sovyet Rusya başta olmak üzere bütün doğu ülkelerindeki gibi başarıya ulaşmıştır. Her kesim için bütünüyle ekonomik veriler üstüne temellendirilen plân yönetimi, aşırı ekonomik merkeziyetçiliğin dozunu azaltmış, «kâr» motorunun kullanılmasıyla da ekonominin bütün kesimlerinde verim artışı görülmüştür.

Bulgaristan, hangı taraftan bakılırsa bakılsın hızlı kalkınma içindedir. Şimdiden ticaret, endüstri, tarım ve turizm alanlarında, sanayileşmiş ülkeler arasında sayılmaya adaydır. Dünya meselelerinde etkin barışçı çabası, uluslararası ilişkilerde olumlu işbirliğinden yana tutumu, Bulgaristan'a sadece büyük prestij sahibi olduğu doğu ülkeleri arasında değil, bütün barışçı ülkeler nezdinde önemli bir yer kazandırmaktadır.

Dış politikasının temel taşlarından birini **«Balkanlar'da barışın sürekliliği»** olarak kabul eden kapıkomşumuzun Türkiye ile iyi komşuluk ilişkilerini geliştirmekte gösterdiği içten çabalar takdire şayandır. Türkiye'nin bu çabalara olumlu karşılık vermesi, her iki ülke halklarının ulusal çıkarları açısından olduğu gibi dünyanın bu bölgesinde huzur ve sükûnun kurulması yönünden de büyük önem taşımaktadır.

SANAT ÜZERİNE SORUŞTURMA

Osman AROLAT

Türkiye'de son zamanlarda en çok tartışılan konulardan biri bugünün sanatı ortamının ne olduğu ve Türkiye'deki sosyalist gelişmeyle paralelliği bulunmadığıdır. Arkadaşımız Osman S. AROLAT, bu konuyu açıklığa kavuşturmak üzere sanatçılara, bilim adamlarına ve çeşitli kimselere şu soruyu yöneltmiştir:

— Bugünün sanat ortamını tanımlayarak Türkiye'deki sosyalist gelişmeyle paralelliğini ortaya koyar mısınız? Bu açıdan sanat görevini yapamıyorsa, yaratılması gereken koşulları sıralar mısınız.

Önceki sayılarımızda KEMAL TAHİR, DOÇ DR. ÇETİN ÖZEK, karikatürist TONGUÇ, SENCER DİVİTÇİOĞLU, BALABAN ve ALİ GEVGİLİLİ'nin cevaplarını yayınlamıştık. Bu sayıda SELÂHATTİN HİLÂV, CEMAL SÜREYA VE CAVİT ORHAN TÜTENGİL'in cevaplarını okuyacaksınız.

Türkiye'de sanat görevini yapıyor mu?

S. Hilâv

Sorularım genişliği, kısa bir cevabı imkânsız kılıyor. Bundan ötürü, önemli saydığım bir kaç noktaya dokunmakla yetineceğim. Ayrıca sağcı sanatla sosyalist hareket arasında bir paralellik düşünülemeceğine göre «sanat» derken sadece «sosyalist» sanatı ele alacağım. Bizde son yıllara kadar sosyalist hareket olsun, sanat olsun, klâsik marksist düşüncenin eleştirilmeden kabul edilmiş temellerine dayanmıştır. Yine de, sanatın, baskı yıllarında hemen hemen her yerde görülen bir belirlenmenin sonucu, sosyalist hareketten daha canlı ve verimli olduğu görülmüştür. Öte yandan, 1960 yılından sonra, sosyalist harekette bir genişleme ve ilerleme ortaya çıktı; Sanatta ise, daha önce sol gücün kıtılmış bulunduğu bir alan olmasından doğan tabii birikimin ortaya çıkarması gereken eserlere (istisnalar bir yana), genel olarak raslanmadı. Buna karşılık, sosyalist hareket eski kısıtlanmasından kurtulduğu için ilk atılımlarını yaptı ve ürünlerini verdi. Ama her iki praksis (etkinlik) alanının temelinde yatan ilkelerin özdeşliği (ayniyeti), yeni bir aşma hareketine girişilmediği takdirde, daha önce harcamadığı potansiyelini tükettiği anda, sosyalist hareketin de sanat alanında görülen aynı çıkmazlara sürüklenmesi sonucunu verebilir. Alınyazısının bu benzerliği, bizde, son yıllara kadar sosyalist hareketin de sanatın da temelinde yatan ilke ve düşüncelerle, yurt gerçeklerinin arasındaki zayıf ilişkide aranmalıdır.

CEMAL SÜREYA — Önemli olan gerçektir —

Marksist metodun kullanılması yerine, bu metodun belli şartları içinde ve bu şartların sonucu olarak ortaya koyduğu sonuçların aynen aktarılması (bu, daha önceki yıllar için bir bakıma kaçınılması zor bir durumdu); herhangi bir katkı, zenginleştirme ve aşma çabasının harcanmamış olması, bir başka aldatmacanın içine düşülmesine yol açmıştır. Bir aldatmaca, bizde, «ilericilik» adı altında ortaya sürülmüş ve çeşitli yollardan okumuşlara kabul ettirilmiş fikri ilkelerin Batıdaki ilerici hareketlerin ilkelerine benzetilerek olduğu gibi kabul edilmesi ve benimsenmesidir. Sözgelimi, Cumhuriyet devri ideolojisinin «devrimcilik», «lâiklik», «devletçilik» gibi ilkeleri ve bu ilkelere dayanılarak yapılan işler, sol düşünce tarafından kökli ve aşıcı bir eleştirmeden geçirilmeksizin benimsenmiştir Bizdeki *sınıf yapısının ve çatışmalarının* tıpkı Batı toplumlarının gösterdiği gelişmelerde raslandığı gibi ortaya çıkmış olduğu; ve bunun sonucu olarak sözügeçen ideolojik ilkelerin de aynı muhtevayı taşıdığı ve aynı fonksiyonu yerine getirdiği sanılmıştır. Oysa, bizde, Batıdaki toplum gelişmesi şemasında raslanan yapılardan herhangi birine irca edilemeyecek bir kapitalizm-öncesi sosyal-ekonomik formasyon ile dışardan gelen kapitalizmin çarpışması olayı, bu ilkelere bambaşka bir muhteva ve fonksiyon kazandırmıştır. Klâsik marksist görüş ile bu aldatıcı ideolojik unsurların kaynaşması, sosyalist hareketi de sosyalist sanatı da, belli bir noktaya kadar köstеklemiştir. Sosyalist hareketin etkinliğini ve kitlelere malolmasını engellemiş, sanatın ise Türk insanının gerçek dünyasını ve «özel» yanını bularak evrensele ulaşmasını genel olarak imkânsız kılmıştır. Ayrıca, sosyalist hareketin gelişiminde, hiç olmazsa bu hareketin fikir yanının tamamen bastırılmış olduğu ülkelerde, nisbi bir *hürriyet havası esince,* empirik gerçeklerin ağır bastığı ve gerçeklere kabataslak uyan temel düşüncelerle (teoriyle) belli bir süre ve belli bir derinliğe kadar iş görmek mümkün ve ze-

SELAHATTİN HİLÂV
— Yeni bir aşma hareketi gereklidir —

TÜTENGİL
Sanatçılar yeterli değildir -

...runlu olduğu halde; gerçeğin araştırılması ve başka bir plânda yeniden kurularak dile getirilmesi demek olan sanatta temel-düşüncelerdeki en küçük hatanın sanat eserinde büyük çapta yankılandığını unutmamak gerekir. Sözgelimi, edebiyat alanında sadece intibacı ve tasvirci bir eser değil de, derine inen, özeli yakalayan ve bu özelden evrensele ulaşmaya yönelen bir eser yaratılmak isteniyorsa, sanatçının dünyaya bakışını belirleyen ve gizli gerçeği bulup elle tutulur hale getirmesini sağlayan temel düşünceler, en önemli faktör olarak kaçınılmaz bir biçimde ortaya çıkar. Bugün hem sosyalist hareket ve teoride hem de sanat alanında, kalıp ilke ve düşüncelerden kurtulmak ihtiyacı kendini duyurmuştur. Geçmişin değerlerinin, ideolojik unsurlarının ve ilkelerinin köklü bir eleştirilmeden geçirilerek, yurt gerçeklerinin kendisine yani «özel» olana varılması için harcanan bu çaba ve aşma şüphesiz ki, politik faaliyet alanında olduğu gibi sanat yaratışında da ürünlerini verecektir. Ancak bu çeşit yaratıcı bir çaba, sosyalist hareketin ve sanat yaratışının bu ülkenin toprağına ayak basmasını sağlayacak ve ancak o zaman köklü ve hakiki bir paralellikten söz etmek mümkün olacaktır.

C. Süreya

Tanzimat'tan bu yana Türkiye Batı kültürünün etkisinde olmuştur. Ancak buna bütün bir Batı kültürü demeye dilim varmıyor. Sözgelimi, Türk aydının kitaplığında Nietzsche, Bergson, Adam Smith vardı da, Marx yoktu. Oysa Batı'da Marx'la Nietzsche yanyana basılmıştı. Bu yüzden bugünkü Türk aydını eksik ve yarım bir Batı kültürüyle beslenmiştir. İlk aşamada bir Batı kültürü de denemez buna. Söyle diyelim: Emperyalist Batı ülkelerinin, gelişmesini tamamlayamamış ülkelerde bulunmasını istediği bir kültürle yetişti bugünkü Türk aydını. Sözgelimi, Marx'ı bilmediği için Nietzsche'yi de değerlendiremedi. Kendi eski kültürü de, bütün bütüne, ayaklarının altından çekilmişti. Bu yüzden havada kaldı. Böyle bir durumun sonucu olarak uzun süre Türk yazarı kendi gerçeğini farkedememiştir. Nâzım Hikmet'in partililı çıkışını dışarıda tutarsak, Tanzimat'la 1940 yılları arasındaki sanatçıların genel tutumunu bu çizgiye rahatça yerleştirebiliriz. 1940-1960 yılları arasındaki sanat çıkışlarında silik de olsa, inkâr plânında da kalsa, bir arayış, bir zorlayış görülüyor. Türk sanatçısı bu dönemde büyük bir kötümserliğin ve umutsuzluğun yedeğinde kendi şartlarından kuşkulanmaya, çevresine, bu arada da kültürüne inançsız gözlerle bakmaya başlamıştır. Bu dönem çok tuhaftır: Sanatçıların hepsi sosyalist dünya görüşü taşıdığı halde ortaya koydukları eserler daha çok nihilist bir nitelikte olmuştur. Bunu sadece konulmuş yasaklarla açıklayamayız.

1960'dan sonra ise nihilist tavır yerini sosyalist bir tavra bırakıyor. Buna tam sosyalist bir tavır diyemeyiz. Ama sosyalist bir sanatın gerçeği üstleniş tarzına ilişkin bazı ipuçlarına rastlıyoruz' Türk sanatçısı tarih içinde kendini ve toplumunu sınamaya geçiyor. Devrim öncesi bir tutkuya girer gibi oluyor. Batı uygarlığını eleştirmeğe kalkıyor; bu, kendini gerçek plânında tesbit etmeyi istemekten başka bir anlam taşımaz sanıyorum. Eskiden sanat tartışmaları gerçekçilerle estetikçiler arasında olurdu; şimdi ise sosyalistler arasında ve idealistlerle gerçekçiler arasında olacak gibi görünüyor; hattâ öyle oluyor.

Yalnız hemen belirtmek gerek ki sanatımızdaki sosyalist yönseme pratikten çok teoridedir henüz; tıpkı yurdumuzdaki sosyalist politika gibi.

Türk sanatçısı kurulu düzeni bir sosyalist gibi reddediyor eserinde, ama sosyalist bir idealizme göre bir dünya kurmuyor henüz. Sanırım, bunu yapamaz da. Zaten önemli olan gerçektir; gerçeğin yansıtılmasıdır. Türk sanatçısı peşin bir red tavrıyla kurulu düzene sokuluyor; bu yüzden bazan gerçeği tam yansıtma, parıldatma işlemini yerine getirmiyor

C. O. Tütengil

Sanat üzerine soruşturmanız, bana kalırsa, cevaplandırılması gereken üç konuyu ortaya koymaktadır. Bunlardan ilki, **bugünün sanat ortamıdır.** Bir toplumun bütün kurumları, aşağı yukarı aynı aşamada bulunurlar. Başka bir deyişle, işleyişlerinde ve verimlerinde olduğu gibi kusur ve meziyetlerinde de ortak yanlar vardır. Edebiyatın çeşitli kollarından sinemaya kadar günümüzün sanat dünyası da bu kuralın dışında değildir. Tarım toplumundan sanayi toplumuna geçişin «dün»de kalma ve «yarın»ı hazırlama biçimindeki temel çelişmesi sanat ortamı için de söz konusudur. Sanatın her alanında, yurt yönetiminde olduğu gibi, toplumun değişmesine karşı olanlarla gelişmesinden yana olanlar bir arada bulunmaktadır

İkinci konu, objektif kelimelerle dile getirirsek, **bugünün sanat ortamının sosyal uyanış ile olan uygunlaşmasıdır.** Sanatçının toplum içinde bir görev yüklenmesi ve kişisel biçimler içinde bile sanatın toplumun ortak dili oluşu öteki sosyal krumlara kıyasla sanata bir öncülük niteliği vermektedir. Ne var ki, sanatçının geldiği toplum katları, keyfince yaşama ve yaratma geleneği, ister ekmeğini devlet kapısından çıkarmaktan doğan kısıntılar, ister rahat bir yaşamadan gelen toplumla bağını yitirmeler özlenen uygunlaşmayı eksik kılmaktadır. Sanatçı bir «mission» adamı olmanın bilincine ermedikçe, toplumu yorumlamanın yanı sıra yeni bir toplum yaratma görevinin kendisine de düştüğünü sezmedikçe sosyal uyanış kütlelere yeterince aktarılamaz. Bu bakımdan, çoğu kere tutarsız hayatı, bencil amaçları, çilesiz çalışmaları ve toplumun özüne eğilmeyen bakışları ile günümüzün sanatçılarını bütünüyle yeterli bulmaya imkân yoktur.

Konuların sonuncusu, **sanatın görevini yapabilmesi için yaratılması gereken koşulların neler olduğudur.** Bu koşullar «devlet» ve «kişi» yönünden ele alınabilir. Çeşitli sanat ürünlerinin ve gösterilerinin topluma ulaştırılmasında görev yüklenmekle devlet gerekli koşulları yaratmış olacaktır Sanatçı «kişi»lerin ise kendilerini toplumun ihtiyaç ve isteklerine hazırlamalarından başka bir çıkar yol yoktur. Daha başka bir deyişle topluma yararlı olma ortamının yaratılmasında sanatçılar da görev almalıdırlar. Temel sorun, sanatçının yönsemeleri değil, olgunlaştırıp pekiştirdiği **«sanatçı kişiliği»dir.** Bu olmadıkça hiç bir devlet desteği özlenen sanatı yaratmağa yetmez.

HALKIN SESİ

Hazırlayan: Aşık İHSANİ

GÜLBABA – YILDIZ – TUNÇ

Bu hafta, size üç yiğit OZAN tanıyatım. Yalnız bu tanıtmadan önce, bütün yürekten şair dostlarımdan özür diliyerek bir açıklama yapayım.

Şu okuduğunuz naçiz köşe yalnız halk şairlerinin kâfiyeli, vezinli şiirlerine açılmıştır

Onun için, serbest vezinli şiirler değil de, halk şiiri tarzı şiirler gönderilirse çok daha geçerli olur.

GÜLBABA

Candan dostumuz, ve arkadaşımız Ersin GÜLBABA'nın köşemize gönderdiği «KÖYÜM» adlı uzun, olumlu, serbest vezinli şiirinden bir bölümünü bir sefere mahsus buraya alalım:

Memleketin birinde
Bir dağ memleketinde
Bir dağ köyü, bir dere köyü
Dere derin, koyu karanlık
Derede köyümüz.

YILDIZ

Geçenlerde Diyarbakır'a, sayısını unuttuğum mahkemelerimden birine gittiğimde gazeteci dostum İZZET Yıldız bana, yüreğimi kabartan güzel bir şiirini okudu. İçli Şiirin ilk bölümü şöyle idi:

Ne üstte, ne başta,
ayakta desen ha keza.
Tutsan kopacak
Birinden bin parça...

TUNÇ

4539 — Topkapı numaralı İ.E.T.T. şoförü Hüseyin Remzi Tunç ise, geçen gün beni gördüğünde, elime bir zarf iliştirdi. Eve gidip zarfı açtığım zaman, Tunç'un hançer uçlu kaleminden çıkmış üç tane gerçek şiir gördüm.

Bu uzun üç şiirden birinin bir bölümünü buyurun beraber okuyalım:

Bir tarafta gök delenler
Bir tarafta yer delenler
Bir tarafta kadillâklar
Bir tarafta yalın ayaklar...

BASIN DİYOR Kİ

Seçim Kanunu değişikliğini dış basın yorumluyor

Türkiye'de seçim sisteminin değiştirilmesi Dünya basınında da geniş yankılar uyandırmıştır. Belli başlı gazeteler bu konuda şunları yazmışlardır:

THE ECONOMIST (9 Mart 1968):

«— Adalet Partisi parlamento'da zaten salt çoğunluğa sahip bulunuyordu. Bunun daha da üstünde çoğunluk olduğu takdirde, Başbakan Demirel'in öncülüğünü yapmakta olduğu partideki mutedillerin, müslüman muhafazakârların taleplerine karşı koymaları zorlaşacaktır. Bu muhafazakârlar, Atatürk'ün kurduğu lâik devleti küçümseyemep çalışmaktadırlar. AP. Parlâmento'da üçte iki çoğunluğu sağladığı takdirde, Anayasa'da değişiklik yapabilecektir. Ve İnönü Adalet Partisini böyle bir plân yapmakla suçlamıştır. İnönü de kendi açısından Türkiye İşçi Partisinden korkmaktadır. Fakat, şu anda Demirel'in niyetlerinden daha fazla korktuğundan, yeni seçim kanununa muhalefet etmiştir. İnönü, AP'nin seçim kanununu değiştirerek, ilelebet iktidarda kalmaya niyetlendiğini ileri sürmüştür. Eğer bu iddialar haklı çıkarsa, Türk demokrasisi gerçekten sıkıntıya düşecektir.»

LE MONDE (5 Mart 1968)

«Yeni Seçim Kanunu, TİP'e karşı kurulan bir engeldir. Bu kanun aynı zamanda, oy *sayısı çoğalmadan iktidar partisi* milletvekilleri sayısının çoğaltılmasını sağlayacaktır. Bütün deliller, bundan sonra iktidar ile muhalefet arasında devamlı bir çatışma olacağını göstermektedir. İşçi Partisi liderine *göre, yeni seçim* kanunu Türkiye'de gerginliğini artmasına yol açacaktır.

Gözlemciler, son zamanlarda önemli gelişmeler gösteren Türk demokrasisinin, siyasi atmosferin ağırlaşması sonucu büyük zarara uğrayacağı kanısındadırlar.»

THE TİMES (4 Mart 1968)

«Türkiye'de iki önemli olay olmuştur. Altı küçük partiyi büyük bir ihtimalle politikadan silecek yeni seçim kanunu mecliste kabul edilmiş, Amerikan yardımında büyük bir azalma olacağı açıklanmıştır.

Seçim kanunu'nun değiştirilmesindeki esas amaç, Türkiye İşçi Partisidir.»

Vehbi Koç'un tavsiyesi. . .

Türkiye'nin 1 numaralı işadamı Vehbi Koç, bütün memurlarına son emrini verdi: «Zayıflayın... Şişmanlık her hastalığın başıdır. Şişmanlık çalışmaya mâni olur. Şişman insan iyi çalışamaz... Karbonhidrat rejimi yapıp zayıflayın!... Allaha şükür kilomu muhafaza etmek sayesinde bu ağır yükün altında gençler kadar çalışmaktayım.»

(TERCÜMAN - 20.3.1968)

Ve vatandaşın feryadı

İyi gıda alın, diyorlar. Üç ayda 1450 Lira almaktayız. Hayat şartları gittikçe ağırlaşıyor. Şimdi et 15 Lira, pırasa 150 Kuruş. İstersen kendini denize at, öl, intihar et kimin umurunda?

EMEKLİ MEHMET ERİM
(Cumhuriyet - 19.3.1968)

Tekzipler nasıl suiistimal ediliyor

Basın Kanunu'nun sadece kişilerin şeref ve haysiyetlerini korumak için tanıdığı **«cevap ve düzeltme»** hakkı, bugün özellikle sol basına karşı tamamen bir çamur at*ma aracı olarak kullanılmak*ta, ne yazık ki, bazı yargıçlar da bu suiistimale âlet olmaktadır.

Bunun en belirgin örneklerinden biri, Fatsa'da yayınlanan YEŞİL FATSA Gazetesi'ne *gönderilen tekziptir.* Yeşil Fatsa Gazetesi sahiplerinden Zeki Şahin, hemen her hafta bu gazetede yazdığı imzalı yazılarda sömürücülere ve emperyalistlere karşı yürekli bir kavga vermekte, kalemini sa*dece ve sadece sosyalist ve* bağımsız bir Türkiye'nin kurulması için kullanmaktadır.

Ne var ki, sosyalist Zeki Şahin'in bu şerefli mücadelesi, Fatsa'da bir avuç çıkarcının safında olan bir başka Zeki *Şahin'i, yani Süleyman oğlu* Zeki Şahin'i tedirgin etmiş ve bu sosyalist olmayan Zeki Şahin bir tekzip döşenerek Fatsa Sulh Ceza Hakimliği'ne göndermiştir. Tekzipte aynen şöyle denilmektedir:

«*Fatsa'da intişar eden* gazetede devamlı surette Zeki Şahin imzasıyla solcu ve komünizmi benimseyen yazılar neşredilmektedir. Benim esas nüfus kaydıma göre Fatsa'nın yerli ailesinden olmam sebebiyle mevzubahis gazete sahibi ve aynı şahsın muhtelif yazı ve makaleleri sebebiyle adımın ve soyadımın aynı olmasından dolayı iktibasa meydan verilmektedir. Bundan mütevellit adı geçen gazete sahibinin gazetesinde neşredilen, gazetenin sahibi ve başyazıların yazarı Zeki Şahin adının iktibasa mahal verilmemesi için adının, soyadının veya namı müstear bir isim kullanılmasını.

2) Fatsanın yerli ve tanınmış ailesinden olmam ve hemşehrilerim ile *mesai* arkadaşlarımın karşısında müşkül durumda kaldığımdan basın kanunu gereğince baba adım, adım ve soyadım zikredilerek Yeşil Fatsa Gazetesi ve bu gazetede yayınlanan fıkra ve makalelerle *hiçbir alâkam bulun*madığını aynı gazetede aynı yerde aynı puntolarla neşredilmesine ve tekzip edilmesine karar verilmesini saygılarımla arz ve talep ederim.»

Yani bir çıkarcının sözümona itibarını korumak için sosyalist Zeki Şahin, kendi ga*zetesinde yazdığı yazılarda Ze*ki Şahin kendi adını kullanamayacak! müstear isim kullanmak zorunda kalacaktı!

Ayrıca, Süleyman oğlu Zeki Şahin'in Yeşil Fatsa Gazetesi ile hiçbir ilgisi olmadığı aynı gazetede kanun zoruyla açıklanacaktır.

Böyle çarpık bir mantıkla gönderilen ve Basın Kanunu'nun ruhuna her bakımdan aykırı olan bu tekzip talebinin buruşturularak çöp tenekesine atılması gerekirken Fatsa Sulh Ceza Hakimi Kadir Ataiay, eğer ardında başka hesaplar yoksa görülmemiş bir gafletle bu tekzibin Yeşil Fatsa Gazetesi'nde yayınlamasına karar vermiş ve tekzip gazetenin 19 Mart 1968 tarihli sayısında yayınlanmıştır.

Yeşil Fatsa Yazarı Zeki Şahin, Ant'a gönderdiği mektupta olayı anlattıktan sonra sormaktadır:

«İlişikte size bir gazete gönderiyorum. Gazetede bir tek*zip bulacaksınız. Böyle bir* yazıya tekzip kararı veren Hakimin, hangi anlayış içinde ve ne denli hukukçu olduğunu size bırakıyorum.

Bu yazıya tekzip denilebilir mi?»

---

haftanın karikatürü

Seçim geldi, böyle oldu!

Bayındır'ın allaha terkedilmiş 80 haneli bir köyü vardır: Söğütören, namı diğer Karaburgaz. Geçenlerde *postacı 13 kilometre dağ yolunu teperek, bulgur bula*madıkları için dağlarda kök söken köylülere cicili bicili bayram tebrikleri getirdi. Önce «düğün değil, bayram değil, eniştem beni niye öptü?» diye şaşıran köylüler, sonra farkına vardılar ki, senato seçimleri yaklaşmaktadır ve İzmir'de de senato seçimi yapılacaktır. Gelen kartlar içine İstanbul Trafik Müdürü'nden tutun da, eski DP kalıntılarına kadar kimlerin kartı yoktu ki. Kartlarda kimi DP devrinde*ki hizmetlerinden* demvuruyor, kimi fotoğrafını da ekli olarak gönderiyor, kimi kendisini «senatör adayınız» diye takdim ediyordu. Hele eski DP'li Beliğ Beler kartının arkasına bir de takvim bastırmıştı. Ama takvimin altında yer alan «27 Mayıs: Anayasa ve Hürriyet Bayramı» ibaresinden her nedense Anayasa ve Hürriyet Bayramı sözcükleri silinmişti!

Âhiretten geliyorum!

Dün sabah «Sahte Kahramanlar» **konferansı için Diyarbakır'a gitmek üzere bindiğim uçağın mâcerasını sütunlarımızda okuyabilirsiniz. Ölümün tâ merkez noktasına kadar uzandıktan sonra, ilâhi irade henüz *ölmememizi gerektirdiği* için, sanki gökten bir çengel sarkmış da uçağımızı havada tutmuş ve yavaş yavaş yere indirmişçesine kurtulduk.**

Şuurum reddetse de, hayalime öyle geliyor ki «kapak patlaması» **diye izah edilen hâdise, konferansımdaki** «sahte kahramanlar»**dan herhangi birinin, şeytan maiyetinde, yeryüzündekilerden bir tanesine uçak kapağına doğru üfleme emrini vermesi neticesindedir; fakat bağlı olduğumuz ulvî ruhaniyetlerin mukaddes nefesleri tayyareyi havada tutmuş ve kurtarmıştır.**

NECİP FAZIL KISAKÜREK
(Bugün - 17.3.1968)

A N T • Haftalık Dergi • Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN • Sahibi ve Genel Yayın Müdürü DOĞAN ÖZGÜDEN • Bu sayıda Sorumlu Müdür YAŞAR UÇAR • Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN • İdare yeri: CAĞALOĞLU Başmusahip Sokak Emek Han 16/31 İSTANBUL • Telefon: 27 81 09 • Posta Kutusu 934 SİRKECİ — İSTANBUL • Ankara temsilciliği Tel: 13 40 20 •

Dizgi ve Baskı: VATAN MATBAASI • Taşra Dağıtımı: HÜR DAĞITIM, Cağaloğlu İstanbul, Tel: 27 38 54 • İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE Ankara Cad. 34 İSTANBUL Tel: 27 69 49 • Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira Üç aylık 15 lira • İlân: Santimi 25 Lira: yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir. • Tek sütun üzerine 5 Santimlik kutu yayın ilânları 50 Liradan kabul edilmektedir.